

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

BALANDŽIO 23-OJI - JURGINĖS

G.Juškeno nuotraukoje: Šv. Jurgio skulptūra
Clevelando lietuvių Šv. Jurgio bažnyčioje

PAVASARIS LIETUVOJE

A.Barusevičius

Atšilo...
Teška balos...
Triukšmas ir peštynės...
Atgijo ir sujudo pabalčiai.
Sukliko pempė: visi gyvi, būrin!
Jai pritaria zylė: – tikrai, rinkimai vis artyn.
O šarka uodegos nevaldo,
Balsuokite už tuos, kur valdo!
Baublys baksnoja pačią:
– Nemiegok!
Už moterų, už partiją
Šeimynos balsą atiduok!
Genys telegrafuoja:
Tra – ta – ta...
Balsuosime už Centrą!
Greitai, zo – va – da!
Pakraigėj žvirbliai susirinko...
Pašiaušę plunksnas
Čirškia: Čik – čirik!
Tik už Tėvynės, tik už santarą, neapsirik!
Apsnūdusi pelėda markstos:
– Pablūdo šlėktos! Reik tvarkos!
Aš tuoj lekiuuu:
Už "Arą" ranka aš keliu.
Strazdelis susimąstęs švilpteli:
Fit – fit – eiu – fiūūū...
Balsuosiu už save,
Nes proto dar turiu.

KARALIAUČIAUS KRAŠTAS IR LIETUVA

Balandžio 10 d. Seimo konferencijų salėje įvyko pasitarimas, kurio tema "Lietuvos ekonominiai ir kultūriniai interesai Karaliaučiaus krašte". Šiame renginyje dalyvavo grupė Seimo narių, atsakingi Vyriausybės pareigūnai, politinių partijų ir visuomeninių organizacijų atstovai, mokslininkai ir žurnalistai.

Diskusiją pradėjo Lietuvos tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona. Jis priminė sudėtingą Karaliaučiaus krašto istoriją, apibūdino dabartinę šios žemės padėtį.

Seimo narys tautininkas Alvydas Baležentis pateikė išsamią Lietuvos ekonominių interesų Karaliaučiaus krašte charakteristiką ir nusakė ten gyvenančių lietuvių padėtį. Remiantis Rusijos duomenimis, Karaliaučiaus krašte gyvena 18,000 lietuvių, pagal kitus šaltinius – 25,000. Tai sudaro daugiau kaip 2 procentus dabartinio gyventojų skaičiaus. Šiuo metu krašte labai jaučiama energetinė krizė. Visose ūkio šakose katastrofiškai krinta gamyba. Daugelis dirbančiųjų nuo lapkričio mėnesio nėra gavę atlyginimo už darbą. Net kai kurios švietimo įstaigos žiemos metu nebuvo apšildomos.

Apie kultūrinius Lietuvos interesus kalbėjo dr. Vacys Bagdonavičius. Jis nurodė du svarbiausius klausimus, kuriuos būtina nagrinėti, norint padėti ten gyvenantiems lietuviams ir išsaugoti istorines vertybes:

1) kultūros paminklų restauravimas, statymas ir apsauga;

2) visokeriopa pagalba

Karaliaučiaus krašte gyvenantiems lietuviams.

Nuo tautinio atgimimo pradžios pasirašyta daugybė sutarčių ir susitarimų, turėjusių išspręsti kultūrines problemas, tačiau praktiškai nieko nepadaryta. Blogiausia, kad tam tikroms jėgoms pavyko sukurti nesutarimus ir net sukelti kivirčius tarp ten gyvenančių lietuvių.

Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Albinas Januška pasitarimo dalyviams priminė, kad svarbiausias Lietuvos siekis – Karaliaučiaus krašto demilitarizavimas. Opia problema tapo tranzitas. Nuolat auga į šią sritį importuojamų prekių kiekiai, stiprėja ir Lietuvos verslininkų susidomėjimas.

A.Januška nusiskundė, kad Užsienio reikalų ministerijoje nėra padalinio, kuris rūpintųsi užsienyje gyvenančiais lietuviams. Jam pritarė Švietimo ir mokslo ministerijos sekretorius Remigijus Motuzas. Prezidento patarėjas Arvydas Matulionis sakė, kad pati didžiausia bėda yra ta, jog nėra vieningos, koordinuojančios sistemos. Todėl dažnai "kairė nežino, ką daro dešinė". Teigiamų rezultatų galima pasiekti, tik sutelkus jėgas.

R.Motuzas aiškino: "Kaip mes, niekieno neragiami, rūpinames tautinių mažumų švietimu Lietuvoje, taip ir kiekvienos kitos šalies švietimo ministerija turi rūpintis joje gyvenančių lietuvių švietimo reikalais". Karaliaučiaus srityje veikia 3 mažakomplektės lietuviškos mokyklos, keturiose vidurinėse mokyklose dėstoma lietuvių kalba, 16-koje mokyklų veikia lietuvių kalbos

ir etninės kultūros fakultatyvai (juos pasirenka patys mokiniai arba jų tėvai). Tik dviejuose vaikų lopšeliuose – darželiuose yra lietuviškos grupės. Pagal šiame krašte gyvenančių lietuvių skaičių šių "lietuviybės salelių" nepakanka. Ministerija teikia lietuviškomis mokyklos ir grupės metodinę bei materialinę paramą. Didžiausia problema – mokytojų, norinčių dirbti šiame krašte, trūkumas.

Tarsi atsakydamas pareigūnams, nusiskundusiems, kad ministerijose nėra tokių padalinių, kurie rūpintųsi užsienio lietuviams, Seimo narys Romualdas Ozolas priminė, kad tuo privalo užsiimti Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamentas. Be to, galima panaikinti Ekonomikos bei Pramonės ir prekybos ministerijas, o joms skirtų lėšų sąskaita įkurti Etninių reikalų ministeriją.

Pasitarimo dalyviai vieningai sutarė, kad Karaliaučiaus krašto negalima užmiršti, nes tai – lietuvių etninė žemė. Vakarų lietuviai šimtmečiais priešinosi vokietinimui ir vokiečių kolonizacijai, ne kartą reiškė norą prisijungti prie Lietuvos. Apie tai liudija 1918 m. Tilžės ir 1949 m. Fuldos aktai. Būtina įvertinti Mažosios Lietuvos istorinę ir kultūrinę praeitį, šio krašto ekonominę ir geopolitinę reikšmę Lietuvai, Karaliaučiaus krašto gyventojų genocido 50-metį. Ten mūsų protėvių išpaustos pėdos. Mūsų šventa pareiga – saugoti lietuviybės aukurą Karaliaučiaus krašte.

Vilija Grincevičienė

Potvynis Nemuno žemupyje. Liudo Ruiko nuotrauka

Girdėta iš Vilniaus

• SKAUDI NETEKTIS LIETUVAI IR JOS KARIUOMEI.

Kaip pranešta Eltai oficialiais kanalais, trečiadienį apie 14 valandą Bosnijoje, kur nuo vasario 20 dienos dislokuotas Lietuvos talkdarių būrys LITPLA-4, sprogimo metu žuvo 23 metų amžiaus lietuvių karys, vyresnysis leitenantas Normundas Valteris ir Danijos karys Arné Andersen. Nelaimė įvyko patruliuojusiam automobiliui visureigiui "Mercedes" užvažiuojant ant prieštankinės minos. Tuo pačiu automobiliu važiuoję Lietuvos kariai – Valdas Žalpus ir Gintaras Putys – buvo sužeisti ir sraigtasparniais tuoj pat išvežti į ligoninę. Sužeistųjų gyvybei pavojus negresia: po kelių dienų abu galės tęsti misiją.

"Šis nelaimingas atsitikimas negali pakeisti mūsų nuostatos dalyvauti, tvarkant saugumo reikalus", – pasakė ketvirtadienį Seime Lietuvos krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius. "Kalbos apie misiją, jos svarbą ir riziką, kuria mes pasiryžę dalytis su kitų valstybių kariais, – sakė ministras, – dar taip neseniai atrodė gana abstraktūs žodžiai, niekas nemanė, kad taip greitai apie tai teks kalbėti liūdnai ir konkrečiai".

Prieš dvejus metus N. Valteris savanoriškai papildė pirmojo Lietuvos talkdarių būrio LITPLA-1 gretas ir pusę metų tarnavo Kroatijoje, buvo apdovanotas Jungtinių Tautų ir Danijos kariuomenės medaliais. Grįžęs iš taikos palaikymo misijos, jis dirbo Kariuomenės vadovybės Švietimo ir informacijos skyriaus vyriausiuoju specialistu. Vasario mėnesį N. Valteris su talkdarių būriu išvyko į Bosniją.

Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko dekretu Bosnijoje žuvęs lietuvių karys po mirties apdovanotas Vyčio Kryžiaus 2-ojo laipsnio ordinu. Prezidentas ir kiti oficialūs asmenys pareiškė užuojautas Šeduvoje gyvenančiai N. Valterio motinai ir seserims. Bosnijoje žuvusius karius tylos minutė pagerbė Lietuvos Seimo nariai.

• **AKCIJA PRIEŠ SKURDĄ IR SKURDINTOJUS.** Ketvirtadienį Vilniuje Lietuvos pensininkų ir invalidų socialinės apsaugos ir teisių gynimo komitetas kartu su Darbininkų sąjunga organizavo akciją "Prieš skurdą ir skurdintojus". Akciją parėmė daugiau kaip 17 sąjungų bei organizacijų: Žemės savininkų, Politinių kalinių, Indėlininkų teisių gynimo komitetas, Politinių kalinių ir tremtinių bendrija bei kitos. Iš Katedros aikštės mitingo dalyviai, nešini dviem karštais, jų pačių teigimu, – parkludytos Lietuvos simboliu bei daugybe plakatų, Gedimino prospektu atėjo prie Seimo rūmų. Nepriklausomybės aikštėje akcijos dalyvių pasisakymus pradėjo Pensininkų ir Invalidų socialinės apsaugos ir teisių gynimo komiteto pirmininkas Edmundas Kazarinas. Jis reikalavo priešlaikinių rinkimų ir Prezidento atsistatydinimo. Panašūs buvo ir kitų kalbėtojų reikalavimai.

• **VACLOVAS HAVELAS: BENDRŲ TIKSLŲ TURIME SIEKTI DRAUGE.** Čekijos Prezidentas Vaclavas Havelas savo vizito į Lietuvą rezultatus įvertino kaip labai reikšmingus. Ketvirtadienį – paskutinę vizito dieną surengtoje spaudos konferencijoje jis pabrėžė, kad Čekijos ir Lietuvos užsienio politikos pagrindiniai principai yra siekimas įstoti į Europos Sąjungą, NATO ir narystė CEFTA. Siekdami šių tikslų, mes turime palaikyti vieni kitus, pažymėjo Vaclavas Havelas. Jeigu varžysimės dėl prioritetų, sakė jis, tikslą pasiekti bus sunku. Vertindamas Rusijos Dėmos sprendimą dėl Belovežo susitarimo denonsavimo, Algirdas Brazauskas spaudos konferencijoje sakė, kad "Lietuva yra tarptautinės teisės subjektas, todėl ketinimas diktuoti kitos valstybės valią suverenai valstybei neatitinka šios epochos dvasios". Tam pritarė ir Vaclavas Havelas.

Atsakydamas į žurnalistų klausimus dėl šiandien prie Seimo surengtos akcijos (dėl jos, beje, spaudos konferencija buvo surengta Svečių rūmuose), Vaclavas Havelas pažymėjo, kad tai yra demokratinės valstybės požymis.

Ketvirtadienį prieš pietus Čekijos Prezidentas lankėsi Kaune. Po spaudos konferencijos išskrido į Taliną.

• **LENKŲ DOVANA – SRAIGTASPARNIAI.** Ketvirtadienį Panevėžyje Lietuvos kariuomenei oficialiai perduoti penki Lenkijos dovanoti sraigtasparniai "MI-2". Technikos perdavimo ceremonija vyko netoli Panevėžio esančioje antroje Pajuostės aviacijos bazėje. Čia jau daugiau kaip savaitę vyksta bendri Lietuvos ir JAV karių mokymai "Gintarinis slėnis", kuriuose "Geležinio vilko" brigados karius iš visos Lietuvos moko aštuoni JAV instruktoriai, vadovaujami kapitono Kieth Henley.

Sraigtasparnių perdavimo ceremonijoje dalyvavo Ministras Pirmininkas Mindaugas Stankevičius, Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, specialiu lėktuvu į šią aviacijos bazę atskridęs Lenkijos gynybos ministras Stanisław Dobrzański, kiti oficialūs asmenys. Pagal prieš metus pasirašytą dvišalę sutartį Lenkija Lietuvai jau yra perdavusi karinės įrangos maždaug už 760 tūkstančių JAV dolerių.

• **RATIFIKUOTA LIETUVOS IR BALTARUSIJOS SUTARTIS.** Ketvirtadienį Seimas, 93 parlamentarams balsavus "už", niekam nebalsavus "prieš" ir 3 susilaikius, ratifikavo Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sutartį dėl geros kaimynystės ir bendradarbiavimo.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Trumpai - drūtai

• Izraelio karinė aviacija puolė Libane musulmonų "Dievo partijos" (Hezbollah) štabą Bairuto mieste, kovos malūnsparniai daužė ginklų sandėlius ir kitus taikinius. Arabai tvirtina, kad nuostoliai menki, žuvo tik penki žmonės. Izraelis tuo puolimu atsiliepė į Izraelio šiaurinių miestelių apšaudymą "Dievo partijos" raketomis. Tą partiją remia ir treniruoja Irano "revoliucijos sargybiniai". Aktyviai ją globoja ir Sirijos karinės jėgos Libane. Izraelis tęsė Libano taikinių apšaudymą visą savaitę. Sirija paskelbė, kad svarbiausia puolimų auka buvo taika. Hezbollah parodė televizijoje kuopą savižudžių kareivių, apie 70 vyrų, kurie pasirengę žūti Izraelyje. Jo gyventojai gyvena požeminėse slėptuvėse, kiti išvažiavo toliau nuo sienos pas gimines ir draugus.

• Balandžio 11 d. prezidentas Clintonas pasiuntė į Kongresą naują pensijų reformų planą. Darbininkai galės pagal šį planą taupyti senatvei, dėdami dalį uždirbamų pinigų į darbdavių prižiūrimą fondą. Svarbiam reikalui ištikus, bus leidžiama iš to fondo skolintis. Keičiant darbovietes, tie fondai bus perkelti į naujo darbdavio fondus. Respublikonų partijos kalbėtojai pabrėžė, kad ši taupymo senatvei idėja nėra nauja. Ją pirmi pasiūlė respublikonai savo biudžeto plane 1995 metais, tačiau prezidentas tą planą vetavo.

• Šių metų rinkiminėje kampanijoje prezidentas Clintonas jau sugebėjo sukelti nemažą opoziciją vėlyvo aborto priešininkų tarpe. Jis vetavo draudimą aborto, kur kūdikis nužudomas "beveik gimęs". Atstovų Rūmai atmetė šitokią procedūrą 286-129 balsais, o Senatas atmetė 54-44 balsais. Prezidentas vetavo, sakydamas, kad tokių abortų būna nedaug, keli šimtai per metus, ir jie išgelbsti motinų gyvybę.

• JAV gynybos departamentas paskelbė 63 puslapių raportą, kuriame skelbia, jog Libija, Iranas, Irakas ir Šiaurinė Korėja stengiasi didinti savo biologinių, cheminių ir branduolinių ginklų gamybos potencialą. Kinija vis parduoda minėtoms šalims planus, techniką ir medžiagas sakoma raporte. Gynybos sekretorius William Perry pareiškė spaudos konferencijoje, kad šie baisūs ginklai sudaro didelį pavojų Amerikai ir jos sąjungininkams. Jau paskelbta, jog ginkluotų

pajėgų vadai prašo vyriausybės paskirti dar 15 milijardo dolerių naujiems ginklams. Biudžete numatyta suma yra tik 38.9 mlrd. Tai žemiausia suma nuo Korėjos karo laikų.

• Afrikos seniausioje nepriklausomoje valstybėje Liberijoje, įkurtoje 1847 m., net šeši karo vadai siekia valdžios. Kovos jau vyksta sostinėje Morrovijoje. Kareiviai ne tiek kovoja, kiek plėšia parduotuves ir privačius butus. JAV ambasados pareigūnų šeimos pasitraukė iš miesto malūnsparniais. Pabėgti bando ir tūkstančiai vietinių gyventojų, tačiau sostinės aerouostas neveikia. Gatvės pilnos pūvančių lavonų.

• Pasaulio Prekybos organizacija paskelbė, jog pernai didžiųjų pramonės valstybių eksportas daug nepasikeitė: šešios pirmaujančios šalys liko toje pačioje sąrašo eilėje: JAV, Vokietija, Japonija, Prancūzija, Britanija ir Italija. Toliau įrašyta Olandija, kuri nežymiai pralenkė Kanadą.

• Italijos politikai tiesiog bijo prokuroro Antonio Di Pietro, kuris išaiškino ir nutiesė daugybę kyšininkaujančių valdžios žmonių. Laikraštis "Corrier della Sera", tyrinėjęs visuomenės nuomonę, paskelbė, kad Di Pietro yra tautos didvyris. Jei jis norėtų, nesunkiai galėtų tapti vyriausybės vadu, net 52 procentai italų žadėjo balsuoti už jį.

• Pasaulis jau girdėjo apie Kambodžijos komunistų praveistas "liaudies priešų" žudynes Raudonųjų Kmerų valdymo dienomis. Dabar Yale universiteto rimtai atliktos studijos per dvejus metus parodė, kad žuvusiųjų skaičiai yra žymiai didesni. Komunistų valdininkai tarp 1975 ir 1979 metų stropiai rašė įvairius sąrašus, saugojo susirašinėjimą su valdžios vadais, daugelio raštų rasta po tris kopijas. Grupė Yale ekspertų atvyko, tikėdamiesi rasti apie 200 masinių kapų, tačiau surado jų apie 20,000. Raudonieji Kmerai skelbė, jog apie 20,000 žuvo "dėl mūsų klaidų", tačiau dabartiniai tyrimai parodė, kad Vietnamo okupacijos metais praveisti tyrimai buvo arčiau tiesos. Buvo kalbama apie žuvusius tris milijonus iš 7 mln. gyventojų.

• Irane viešėjo Italijos, Ispanijos ir Airijos diplomatų delegacija. Ji bando įtikinti Irano vyriausybę, kad, siekiant vaisingai plėtoti santykius su Europos Sąjunga, Ira-

nui verta pasmerkti teroro veiksmus.

• Balandžio 10 d. Prancūzijoje lankėsi Kinijos ministras pirmininkas Li Peng su nemaža prekybos delegacija. Premjeras Li pasirašė sutartį, užsakė 10 keleivinių "Airbus Industrie" lėktuvų ir pažadėjo pirkti dar 20. Šis biznis laikomas nemažu smūgiu amerikiečių Boeing ir McDonnell Douglas korporacijom, kurios tikėjosi Kinijos užsakymų. Už lėktuvus, kurie statomi bendromis prancūzų, britų, vokiečių ir ispanų jėgomis, Kinija sumokės pusantro milijardo dolerių.

• Balandžio 27 d. Indija rinks naują parlamentą, kuriame ilgai turėtų daugumą gali prarasti Kongreso partija. Iš 543 žemųjų rūmų vietų ši partija tikisi laimėti 191 vietą. Partija liks didžiausia parlamente, tačiau turės ieškoti koalicijos partnerių. Svarbiausia oponente Kongreso partijai liks nacionalistinė hindų BJP, kuri planuoja turėti 170 atstovų.

• Japonijos vyriausybė nuramino Kiniją, kad JAV prezidento vizitas Japonijoje ir derybos japonų saugumo klausimais jokių būdu neliečia Kinijos ir nesiekia jos izoliuoti.

• Tailande buvo suimtas japonas Yoshimi Tanaka, kuris 1970 m. pagrobė Japonijos keleivinį lėktuvą ir priverstė jį skristi į Šiaurinę Korėją. Arešto metu japonas vežėsi su savim kelis milijonus JAV dolerių, kurie buvę padirbti. Jis dar bandė pasprukti į Vietnamą Šiaurinės Korėjos ambasados automobiliu, tačiau buvo sugautas.

• JAV valstybės departamentas nurodė per 48 valandas išvykti Sudano diplomatines atstovybės jungtinėse Tautose antrajam sekretoriui, kuris įtariamas dėl dalyvavimo teroro gaujos veikloje. Kitas Sudano diplomatas pats išvažiavo kiek anksčiau.

• Jugoslavija sugrąžino 211 Bosnijos musulmonų kareivių, kurie Bosnijos serbams užpuolus Zepa miestą, pabėgo iš kovos lauko į Jugoslavijos teritoriją. Čia jie buvo internuoti ir laikomi stovyklose 254 dienas. Jų artimieji nežinojo, kur jie dingę. Bosniečiai patys bijojo grįžti namo, nes manė, kad jų laukia bausmės už pabėgimą.

• Anglijoje dar labiau sumažėjo parlamento konservatorių skaičius. Vyriausybė turi vos vieno atstovo daugumą.

Redaktoriaus skiltis

KURIĄ PARTIJĄ REMIATE?

Viešpatie, kaip būtų gerai, jeigu i ši, mūsų dienomis tokį dažną klausimą, galėtume sutartinai atsakyti:

"Remiu TAUTOS PARTIJĄ ir savo valstybę!"

O dabar, jeigu taip atsakote klausiančiam, tai išvystate baisiausiai nustebusias akis ir išgirstate vapaliojimą, kad, girdi, nėra tokios partijos. Yra socdemų, darbdemų, krikdemų, konservatorių, liberalų, socialistų, ūkio, moterų, valstiečių, lenkų rinkimų, "tautos pažangos", "laisvės sąjungos", net "socialinio teisingumo" ir net "himno". Tiesa, kai kurios iš jų jau kažkur tyliai pragaišo. O štai "LIETUVIŲ TAUTOS PARTIJOS" kažkaip dar, sako, neteko girdėti.

Tai labai blogai, ponai, kad lietuvių tautai ypatingai pavojingais laikais jos nėra. Yra "sąjungos", buvo "santaros", kuriasi net "koalicijos", tik nėra jokio tikro susivienijimo. O kai jo nėra, tai nėra ir svarbiausių tautos tikslų supratimo bei jų įgyvendinimo programos. Yra baisiausia gausybė partijų, viena už kitą garsiau zyziančių, viena ant kitos puldinėjančių, kandžiojančių, primenančių i butelį sukištus įvairių rūšių vabzdžius. Vaizdelis – visai nesimpatiškas ir su jokia demokratija nieko bendro neturintis.

Stambiausiuose Lietuvos laikraščiuose vis pasirodo "sociologinių tyrimų" duomenys apie "populiariausias" politines jėgas ir "populiariausius" politikierius. Bet visa ši dešimtainių trupmenų, procentų ir diagramų mišrainė nieko bendro su tikrove neturi. Tokių duomenų tikrasis tikslas yra klaidinti visuomenę, piršti jai asmenis arba gruputes, kurios galėtų vykdyti valdžią savo rankose turinčiųjų užmačias.

O tuo tarpu patys piliečiai, t.y. galimos LIETUVIŲ TAUTOS PARTIJOS nariai yra gerokai priblokšti, sukiršinti tarpusavyje, vienas i kitą skersakiuojantys, bet vis

garsiau klausiantys politikierių:

– Kur mus atvedėte, ponuliukai? Kada baigsite mūsų kantrybės išbandymus? Kas ir kada kai kuriuos iš jūsų pasodins i teisiųjų suolą ir atseiks "pagal visus straipsnius" už Lietuvos išvogimą, tautos ir jos laisvės troškinimo paniekinimą? Ir kas pakels taip žiauriai sumindytą Lietuvos trispalvę, kad galėtume pažvelgti i Lietuvos laisvės VILTĮ? Kas sutelks mus visus valstybės kūrybai, o ne griovimui?

Tegu pačiomis didžiausiomis save laikančios partijėlės susiskaičiuoja savo tikrąjį, o ne nuolatos skelbiamą narių skaičių ir tegu jį palygina su Lietuvos piliečių skaičiumi. Štai ir paaiškėtų, kad nė viena iš jų negali pasigirti, kad jai priklauso bent 2 proc. piliečių, turinčių balsavimo teisę.

Dauguma žmonių ne dėl savo kaltės tapo apolitiškais. Vadinkite juos kaip benorite: šalčmiriais, šlapdešrės mylėtojais, homo sovietikais ir t.t. Tačiau nepamirškite, kad tai jie vieningai pasisakė už Lietuvos valstybingumą, kai sovietai bandė praveisti savąjį "referendumą", vieningai pareikalavo, kad okupantai išsinešdintų, vieningai patvirtino Lietuvos Konstituciją. Atsargiau, ponuliukai, su kaltinimais visai tautai. Daugelis iš jūsų turėjo milžinišką tautos pasitikėjimo kraitį, tačiau per savo pasipūtimą, tos pačios tautos niekinimą ji labai lengvabūdiškai išbarstė.

Tie, kurie šiomis dienomis atnešė Parklupdytos Lietuvos simbolius prie Seimo rūmų, dar turi viltį, kad sugebėsime suburti TAUTOS PARTIJĄ. Ne kažkada, metams baigiantis, o dabar reikia susiimti už rankų ir aiškiai pasakyti, kaip jau šiandien konkrečiai pasirūpinsi kiekvieno tautos sūnaus ir visos Lietuvos likimu. Toje gretoje, šalia vienas kito turėtų stovėti ir nusimetusieji demagogiškas, Lietuvai svetimas partines "iškabas".

ŽVILGSNIS I AMERIKOS POLITIKĄ

Juozas Žygas

Šalis, kurioje gyvename, yra vadinamas laisvės kraštu. Mančiau, kad dėl to netektų dvejoti. Niekas nei mūsų, nei mūsų spaudoje nevaržo. Yra sakoma, kad žodžio laisvė pasibaigia tuo, kad negalima teatre riktelėti: "Gaisras!" Bet Amerikos užsienio politika yra paini ir komplikauta. Nėra jokios pagrindinės linijos, pagal kurią būtų galima orientuotis. Ji taip keičiasi, kaip Chicagos oras. Beveik 45 metus, pradedant prezidentu H. Trumanu, buvo stengiamasi komunizmo ekspansiją sulaikyti. Tai buvo griežtas posūkis priešinga kryptimi, lydinant su F.D. Roosevelt, kuris komunistams atidavė beveik trečdalį Europos.

Ta H. Trumano pradėta politika, vėliau pavadinta "šaltuoju karu", su didesniais ar mažesniais pokyčiais tęsėsi apie 45 metus. Po to vėl įvyko griežtas posūkis, kuomet prie Amerikos vairo atėjo G. Bush, pakeitęs R. Reagano griežtą antikomunistinę politiką. R. Reagan buvo tas, kuris Sovietų Sąjungą pavadino teisingu vardu: "Evil Empire". Jis pradėjo "žvaigždžių karo" lenktynes, kurios Sovietų Sąjungą ant menčių paguldė. Po jo valdžią perėmęs

Bushas amžinai rūpinosi, gal net naktimis nemiegojo, kad tik ta "vargšė meškutė" kojų neužverstų. O meškutė, tokį geradari pamačiusi, dar garsiau dejavo. Kaip tik tuo metu prasidėjo **Atgimimo** pavasaris Vilniuje, Rygoje ir Taline. Vyko spontaniškos demonstracijos, nedrąsiai pradėjo rodytis tautinės vėliavos ir laisvės reikalavimai.

Dėl to George Bush labai susijaudino ir tuos neklauzadas pradėjo barti:

– Jūs, vaikai, garsaus triukšmo nekelkite. Matote, kad meškutė serga, jai pilvą skauda.

G. Bush, ta meškute besirūpindamas, net nežinojo, kas jo namuose darosi. Už tai tik vieną kartą prezidentu tebuvo. Bill Clintonui i valdžią atėjus, manėme, kad gal Washingtone nauji vėjai pavelks. Bet kur tau! Jis kažkur Busho paliktą dūdą susirado ir dabar vis tą pačią melodiją pučia.

Buvo pražiopsota didelė proga ir padaryta istorinė klaida, kad nelikviduota paskutinė imperija. Amerika labai rėmė Afrikos ir Pietryčių Azijos dekolonizaciją. Bet tuojau burną užčiaupdavo, kuomet kalba kryptavo i Europos ir Sovietų Są-

jungos reikalus. Bushas vis bijodavo, kad tik vieninga Rusija nesubyrėtų. Dabar Bill Clinton, kalbėdamas apie Čėčėnijos karą, tai vadiną "Rusijos vidaus reikalu".

Blogybė yra ta, kad daugelis Amerikos prezidentų labai menką žinių bagažą apie geografiją ar istoriją teturėjo ir teturi. Amerikos diplomatai dažnai įvairių nesėkmių patiria, kadangi jie nėra tinkamai parengti. Beveik pastoviai kartojasi, kad X diplomatas iš Varšuvos bus nukeltas i Ispaniją, vėliau i Aziją, o galop i kokią Centrinės Amerikos "bananų respubliką". Reiškia, jis nemoka vietinės kalbos ir jokio supratimo apie to regiono istoriją ir jos ypatybę neturi. Tai kaip jis gali veikti, jeigu yra lyg iš medžio iškritęs. Kuomet šiek tiek apsipranta, tai vėl yra keliamas. Tad ar reikia stebėtis, kad jokio supratimo apie Baltijos kraštus arba Kaukazo regioną neturi. Kalbėdami labai dažnai pasako: "Formerly part of Russia" arba "Soviet Union". Tai yra todėl, kad geriausiu atveju jų istorijos žinios, tik tris ar keturis dešimtmečius tesiekia.

•••••

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAMS

Vilnius, 1996 m. balandžio 22 d.

Jūsų tarpe yra apie 65 Seimo nariai, kurie vienu ar kitoku būdu sutiktų skelbti paankstintus Seimo rinkimus pagal mano pateiktą Seimo nutarimo projektą. Šie Seimo nariai sutinka savanoriškai atsakyti patogumų ir atlyginimo, suteikdami nuskurdintiems ir nusivylusiems žmonėms bent viltį, bent galimybę rinktis.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją pirmalaikiams Seimo rinkimams paskelbti reikia ne mažiau kaip 84 Seimo narių sutikimo. Taigi, viso labo tik apie 20 Seimo narių krūtinėse tuksi bailio ir savanaudžio, egoisto širdys, kurios dar galėtų tapti geresnėmis ir dosnesnėmis.

Norėdamas, kad būtų pritarta dėl pirmalaikių seimo rinkimų ne vėliau kaip liepos 6 d. (o geriausiai būtų, kad jie įvyktų būtent Valstybės dieną, Mindaugo karūnavimo dieną) aš, deja, daug ko negaliu:

– aš negaliu rasti pini-

gų ir padėti atvažiuoti prie Seimo tūkstančiams pensininkų, kurie pritaria pirmalaikiams rinkimams, bet šiandien neturi net už ką pavalgyti;

– aš negaliu apsaugoti kaimiečių namų ir gyvulių nuo įsisiautėjusių vagių, todėl jie, kaimo žmonės, ir labai norėdami atvažiuoti prie Seimo negali;

– aš negaliu prašyti nutraukti darbo ir ateiti prie Seimo vos bealsuojančios įmonės darbininko, nes jis praras darbo vietą;

– aš negaliu rasti žodžių, kurie galėtų pabudinti Seimo narių sąžinę, kad jie pritartų pirmalaikiams Seimo rinkimams, nes visi žodžiai šitame Seime jau seniai ištarti ir nuvertinti;

– aš negaliu rasti būdo įrodyti tai keliasdešimčiai Seimo narių, kad ateities Lietuva, kurioje jiems teks užbaigti savo gyvenimą, juos pasmerks.

Tačiau aš galiu paaukoti bendram reikalui savo vieną ir tik man vienam priklausančią gyvenimą. Paaukoti už badu mirštantį

pensininką, už darbininką, kuris būdamas sveikas ir stiprus, i mokyklą išleidžia pusalkanius vaikus. Paaukoti už žemdirbį, beviltiškai laukiantį kreditų, kuriuos LDDP seniai išsidalino.

Todėl pareiškiu:

– vykdydamas savo pilietinę ir Seimo nario pareigą, manydamas, kad šio Lietuvos Respublikos Seimo garbę dar galima išgelbėti,

– būdamas įpareigotas akcijos "Prieš skurdą ir skurdintojus" komiteto pasiekti pirmalaikių Seimo rinkimų, atnaujinu ankščiau Giedraičiuose nutrauktą bado akciją. Ši kartą ji truks neilgai, nes nevartosiu skysčių ir, jeigu Seimas nepritars pirmalaikiams Seimo rinkimams, ne vėliau, kaip šių metų liepos 6 d., akciją baigsiu susidegindamas.

Tokio savo žingsnio priežastis visuomenei paaiškinsiu kitu pareiškimu.

Seimo narys

Kazimieras UOKA

TAUTOS IR JOS ŽEMĖS JUNGTTIS

Prof. Mečislovas Treinys

(tęsinys iš 10-13 nr.)

Ir štai 1951–1953 metais vietoje rusiškų ir lietuviškų mokyklų imta steigti lenkiškas netgi ten, kur jų niekada nebuvo net lenkų okupacijos metais. Matyt, sovietinės Lietuvos vadovams ir jų globėjams Maskvoje lenkiškosios įtakos stiprėjimas atrodė mažesnė blogybė negu lietuviškosios savimovės atsivimas. Taip vietoje iš šio krašto išvykusių kolonistų ir nutautėlių, iš neapsprendusių "tuteišių" vėl imta auginti naują "tikrų lenkų" pamainą. Tiesa, po 1957 metų, politinio atšilimo laikais, lenkiškose mokyklose buvo įsteigta šiek tiek lietuviškų klasių. Tačiau VII-jo dešimtmečio pabaigoje prasiėjo Rytų Lietuvos mokyklų rusinimo vėjus, kuris tęsėsi visą VIII-ąjį dešimtmetį. **Naujasis panpolonistų puolimas**

Prasidėjus tautiniam Atgimimui, pasinaudodami demokratėjimo suteiktomis galimybėmis, panpolonistai Rytų Lietuvoje vėl užėmė puolamąsias pozicijas. Buvusias rusiškas mokyklas, kurias lankė "tuteišių" ar net lietuvių vaikai (lietuviškų mokyklų daugelyje Rytų Lietuvos vietovių, ypač kaimuose, iš viso nebuvo), jie ėmė pertvarkyti į lenkiškas. Šią tendenciją, kartu su pastangomis visiškai sulenkinti vietos savivaldybės Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, skatinti dvikalbystę ar trikalbystę, kurti izoliuotą nuo visos Lietuvos "lenkų tautinį ghetto" uoliai propaguoja "Lenkų

rinkimų akcija", KPSS-inių "autonomininkų" likučiai, taip pat panpolonistų spauda (kaip pavyzdžiui, "Nasza gazeta"). Tačiau, norėdami atrodyti skriaudžiamos tautinės mažumos rolėje, panpolonistai Lietuvoje ir už jos ribų skundžiasi dėl lietuviams tariamai dalinamų "lenkų žemių", dejuoja dėl "prievartinio lenkų lietuvinimo", "tautų santykio keitimo Rytų Lietuvoje" ir dėl kitų jų pačių išgalvotų nepagrįstų dalykų.

Nutautėliai ir teisė į tautos žemę

Nemaža dalis Rytų Lietuvos autochtonų, nors ir praradusių vientisą lietuvišką savimovę, išbarsčiusių žymia tautos dvasinio paveldo dalį, negali būti automatiškai išbraukiami iš žemės tautos narių tarpo. Juos su etninės tautos kamieniu vienija bendra tautos žemė. Šie asmenys, nors ir nutautėję, tačiau pasilikę savo etninių pirmtakų žemėje, turi tas pačias etnines šaknis, kaip ir tautinę sąmonę išsaugojusieji žemės tautos nariai. Jas prarado tik ta dalis Rytų Lietuvos (šiek tiek ir kitų vietovių – ypač Klaipėdos krašto gyventojų), pokario metais išsikėlusius gyventi į Lenkiją ar Vokietiją ir priėmusių tų šalių, kaip naujų nacionalinių tėvynių, pilietybę. Optantų vietą visuomenėje ir ūkyje užpildė iš kitų Lietuvos vietovių atsikėlę tautiečiai. Tai – natūrali tautos teisė. Dar daugiau: tai pareiga užimti tautos žemę

vietoje tų, kurie žuvo ar atsisakė savo etninės Tėvynės.

Tiesa, dėl sovietinės tautų maišymo politikos, pokario metais į Rytų Lietuvą atsikėlė (arba buvo atkelta) nemažai etniškai svetimų elementų iš giluminių Gudijos, Rusijos ir kitų Sovietijos rajonų. Jie, savaime aišku, jokių ryšių su lietuvių tautos žeme neturėjo ir neturi. Šias teises jie, kaip ir bet kokie kiti svetimšaliai, galėtų įgyti tik integruodamiesi į žemės tautą.

Taigi, nutautėjimas pats savaime dar nesudaro sąlygų, kurioms esant žemės tauta netektų savo etninių žemių dalies. Nutausdami asmenys neįgyja jokios išimtinės teisės į jų net ir kompaktiškai apgyventą TAUTOS ŽEMĖS DALĮ, nors jų ekstremistiniai lyderiai ir siektų sukurti separatistinių darinį ar kokios nors valstybės "filialą", kaip tai buvo padaryta 1920-1922 metais, želigovskininkams smurtu ir prievarta paskelbus marionetinę "Vidurinę Lietuvą" (Litwa Srodkowa). Jokiais savo veiksmais ar separatistinių "organų" sprendimais, kitokiais negu visos žemės tautos narių sprendimai, nutautėliai neturi teisės perleisti tautos žemės dalies jokiai kitai valstybei. Sprendimai dėl tautos žemės ar jos dalies likimo gali būti suformuojami TIK VISOS ŽEMĖS TAUTOS PASIRINKIMU. Šių elementarių tiesų neturėtų pamiršti tiek dabartiniai tiek ir būsimieji potencialūs "autonomininkų" kūrėjai.

Sudėtingas tiesos atstatymo kelias

Kokia šiandien padėtis Rytų Lietuvoje, ją vertinant tautos ir žemės santykių aspektais? Ji gana sudėtinga, atspindinti ir tautos praeities pergyvenimus, ir įvairių dabarties jėgų sankirtas.

Nemaža dalis šio krašto autochtonų, išsaugojusių tautinę savimovę ir kultūros savitumą, deda pastangas šį darbą ir toliau tęsti. Jie, tartum išlikę sužaloto tautos audinio metmenys, siekia atkurti vientisą tautinės kultūros kilimą, papildydami senuosius išlikusius metmenis naujais tautiškumo daigų ataudais. Jie siekia atkurti ir ugdyti dešimtmečiais išlaikytus nors ir labai slopintus lietuvių kultūros židinius, pirmiausia – mokyklas. Jie siekia padėti kraujo broliams nusiimti svetimųjų uždėtą, prievartos ir aplinkybių nuolat kaitaliojamą, bet taip ir nepriėjusį slavizmo luobą.

Lietuvos spaudą pasklaidžius

Lietuva ir Pietų Korėja

Pietų Korėjos verslininkus – vienos didžiausių šios šalies korporacijos "Jinro" atstovus – labiausiai sudomino neužšalantis Klaipėdos uostas, pasak jų, svarbus punktas prekiaujant su Rusija ir Centrine Azija.

Korėjiečiai susitiko su uostamiesčio meru S. Šukiu,

miesto savivaldybės skyrių viršininkais, susipažino su Klaipėdos plėtojimo perspektyvomis. Jie pareiškė, kad norėtų dalyvauti įgyvendinant patrauklų projektą ir investuoti šimtus milijonų dolerių, o laisvojoje ekonominėje zonoje galėtų statyti savo pramonės įmonę.

"Televizija be sienų"

Lietuva tapo keturiolikąja valstybe, kurioje įsigalios Europos konvencija "Televizija be sienų". Lietuvos nuolatinės misijos Europos Taryboje vadovas ambasadorius Aurimas Taurantas pasirašė šį dokumentą.

"Televizija be sienų" yra pirmasis tarptautinis dokumentas, įtvirtinęs laisvo tele-

vizijos programų perdavimo Europoje teisinius pagrindus. Ši konvencija apima įvairias televizijos veiklos sritis. Prie šio dokumento prisijungusios valstybės įsipareigoja užtikrinti televizijos programų priėmimo ir retransliavimo laisvę.

"Vakarinės naujienos"

PASITYČIOJIMAS IŠ MEILĖS, NAUDOJANT KGB METODUS

Antanas Maceina yra rašęs, kad šėtonas visada eina Dievo pėdomis ir stengiasi išjuokti visus Viešpaties darbus. Kokia skaudžia patyčia ir pikta meilės išjuoka Valentino dienos proga paverstas tas tauriausias žmogiškasis jausmas, kada vertelgų pasipelnymui ir minios smalsai išstatė keliolika jaunų porų vadinamose "Ilgiausio bučinio" varžybose. Daugiau kaip 50 valandų kaukiančios ir šėlstančios minios akivaizdoje nugalėtojai prievartavo savo prigimtį. Viena konkurso prizininkių, pasitraukusi iš varžybų po 43 val. "kovos", pasak spaudos pranešimų, buvo reikalinga medikų pagalbos, nebejautė kojų, kurį laiką nereagavo į aplinką. Įdomu, kad komunistinės Vengrijos saugumo metodai buvo gana panašūs: kai saugumiečiai sumanydavo sugriauti kurio disidentų šeimą, jie trumpam suimdavo vyrą ir žmoną, suriūdavo abu

drauge ir taip surištus išlaikydavo po dvi paras. Po to paleisdavo. Daugiau jie nebegalėdavo žiūrėti vienas į kitą...

Nenuostabu, kad vertelgos dikčiai pelnosi iš žmonių kvailybės, kaip nenuostabu, kad paikų žmonių atsiranda pakankamai. Visais laikais ne asmenybė, bet minia buvo vyraujanti visuomenės dalis. Ne veltui jau Romos imperatorius, supratęs aklą minios prigimtį, paleido cinišką, bet gana taikliai jos esmę išsakančią, posakį: "Duonos ir žaidimų!"

Bet Romos imperija žlugo, sunykus moralei ir garbei. Ne nuo priešų smūgių, o tik nustojus garbės ir dorovės subyrėjo ir kita imperija – Sovietų Sąjunga. Štai kodėl būtent garbę labiausiai ir turėtų branginti nepriklausomam gyvenimui pakartotinai prisikėlusioje Lietuva.

"Garsas"

TAUTININKŲ POZICIJA

Tautininkų sąjunga nacionalinio saugumo garantijas sieja su Europos Sąjunga, bet priešinasi skubėjimui šalinti kliūtis ES narysčiai. "Mūsų pozicija viduryje, sveiko skepticizmo rėmuose", – spaudos konferencijoje ketvirtadienį sakė tautininkų frakcijos seniūno pavaduotojas Mečislovas Treinys.

Kaip reigia M. Treinys, politikų entuziazmas yra kurstomas "Europos internacionalizmo", o tautininkai, neįeinantys į jokią tarptautinę organizaciją, "reiškia tautos nuomonę". Tautininkų

sąjunga siūlo įdiegti "saugiklius", kurie neleistų diskriminuoti lietuvių konkurencijoje dėl žemės su užsieniečiais.

Tautininkų sąjungos pirmininko Rimanto Smetonos nuomone, Konstitucijos keitimo projekte siūlomos kur kas didesnės pataisos, nei reikalauja ES.

"Lietuvos aidas"

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

Siųsdami kitų leidinių kopijas, nurodykite jų pavadinimą ir išspausdinimo datą arba leidinio numerį.

"Seneli, mano mielas geras seneli..."
M.Baranausko nuotrauka

ALTO NAUJIENOS

ALTO VALDYBOS POSĖDIS

Atidarant ALTO valdybos šių metų kovo 16 dienos posėdyje pareikšta užuojauta Chicagos ALTO skyriaus pirmininkei Matildai Marcinkei dėl jos sesutės mirties, pasiūsti linkėjimai ALTO veikėjai Antaninai Repšienei ir ALTO vicepirmininkui dr. Vytautui Dargiui greitai pasveikti ir vėl jungtis į veiklą.

Nominacijos komisijai prašant, ALTO valdybos narių pasiskirstymas pareigomis ir darbais 1996-1997 metų kadencijai atidėtas kitam posėdžiui, kuris įvyks šių metų balandžio 13 dieną.

Aptarti finansiniai, biudžeto ir JBANCO veiklos reikalai.

Posėdyje iš 17 dalyvavo 16 valdybos narių.

PASVEIKINTAS DR. STASYS A. BAČKIS

ALTAS pasveikino dabar gyvenantį Vilniuje diplomatinės veteraną dr. Stasį A. Bačkį jo 90 metų amžiaus sukakties proga. Jis visuomet bendradarbiavo ir domėjosi mūsų veikla, ypač Karaliaučiaus srities reikalu.

LANKYMASIS BALTUOSIUOSE RŪMUOSE IR VALSTYBĖS DEPARTAMENTE

ALTO atstovas Washington, dr. Jonas Genys kovo 29 dieną dalyvavo Baltųjų Rūmų pranešime apie finansinę pagalbą užsieniui. Be kitų pranešėjų kalbėjo Saugumo Tarybos viršininkas Anthony Lake.

1996 m. balandžio 1 d. Centro ir Rytų Amerikos Eu-

ropiečių Koalicijos (CEEC) atstovai ALTO reikalais vyko į State departamentą. Juos pakvietė pareigūnas rusų reikalams Strobe Talbott. Delegacijoje dalyvavo ALTO atstovas dr. Jonas Genys.

AMERIKOS ETNINIŲ GRUPIŲ SIMPOZIUMAS NATO PRAPLĖTIMO KLAUSIMAIS

Balandžio 26-27 dienomis Washingtone įvyks simpoziumas "NATO Expansion – Ethnic Dimension". Paskaitos vyks JAV Atstovų Rūmuose, 2168 Rayburn House, Office Building, "Gold Room". Jų pradžia – 9 val. ryto.

Simpoziumo paskaitos bus padalintos į keturias dalis. Paskaitas apie Baltijos valstybes moderuos dr. Paul Goble, pranešimą apie Lietuvą skaitys ambasadorius dr. Alfonsas Eidintas. Amerikos lietuvių pozicijas interpretuos dr. Jonas Genys. Tą patį atliks Latvijos ir Estijos atstovai.

Kitose paskaitose bus kalbama Višegrado valstybių, Centro ir Rytų Europos bei Pietryčių Europos šalių klausimais.

Simpoziumą rengia "National Confederation of American Ethnic Groups". Šioje konfederacijoje lietuviams atstovauja Amerikos Lietuvių Taryba. Dr. Jonas Genys yra konfederacijos garbės pirmininkas. Šiuo metu konfederacijos pirmininku yra advokatas dr. E. Gambrussik.

Federacijai priklauso apie trisdešimt organizacijų. Pirmininko telefonas (202) 244-1626, sekretoriaus (dr. Satz) – (202) 237-5422. Visus lietuvius kviečiame dalyvauti.

POKYLIS RADIO PROGRAMAI REMTI

Chicagos lietuvių tarpe gana populiaru yra "Lithuanian – American radio" vardu besivadinanti programa, kuriai jau daug metų vadovauja Anatolijus Šlutas. Šis vyras anksčiau yra daugiau kaip 10 metų vedęs pirmąją išeivijoje lietuvių televizijos valandėlę ir kitas lietuvių radijo programas. Šiame sučieta 30 metų, nuo tos dienos, kai televizijos ir radijo programomis jis pradėjo skleisti lietuvišką žodį.

Ši sukaktis bus pažymėta pokilyje, kuris įvyks gegužės 11 d. 7 val. vakaro Jaunimo Centre. Pokylis vyks Motinos Dienos išvakarėse, tad čia bus pagerbta ir Lietuvė Motina. Bus meninė dalis, visi svečiai bus pavaišinti vakariene. Šokiams gros

"Ąžuolo" orkestras. Bus ir kitokių netikėtumų.

Vietas reikia užsisakyti iš anksto, skambinant šios radijo programos vedėjo telefonu – (312) 847-4903.

Jau dabar laikas užsitikrinti sau vietas šiame pokilyje ir kartu paremti šią programą, kuri dabar klausytojus lanko kiekvieną sekmadienį per WCEV stotį – 1450 AM radijo bangų skalėje.

Čia dar reikia pridėti, kad kiekvienoje savo programoje A. Šlutas ragina skaityti kelis lietuviškus laikraščius. Jis taip pat perduoda ir daugelio mūsų organizacijų pranešimus nemokamai. Todėl visiems atėjo laikas ir šiai programai atsilyginti,

E.ŠULAITIS

PABALTIOJO UNIVERSITETO MINĖJIMAS

Eug. Barškėtienė

Baltic universiteto 50-ųjų įkūrimo metinių minėjimo dalyviai

1996 metų kovo 17 dieną liks prisimintina buvusiems Pabaltijo Universiteto profesoriams (deja, tik du tegalėjo dalyvauti) bei studentams, suvažiavusiems iš visos Amerikos ir Kanados.

Pradėjome šv. Mišių auką. Ją aukėjo tėvas J. Vaišnys drauge su buvusiu universiteto kapelionu kun. R. Krasausku. Kadangi universitetas buvo trijų tautybių bendromis jėgomis įkurtas, įvairių religijų atstovaujamas, todėl ekumeninei dvasiai atstovaudamas pamokslą pasakė buvęs studentas, dabar evangelikų reformatų kunigas dr. Eugenijus Gerulis. Šv. Mišių metu giedojo solistė Dalia Eidukaitė – Fonelli Pietro Don "Ave Maria" ir Charles Gouno "Šventas Atpirkėjau", vargonais palydint M. Motekaičiui. Mirusių atminimui uždegta žvakė.

Ekumeninės pamaldos, švenčiant Baltic universiteto įkūrimo jubiliejų. Iš kairės: kun. R. Krasauskas, kun. J. Vaišnys, dr. E. Gerulis

Po pamaldų rinkomės į Jaunimo Centro Čiurlionio galeriją. Pirmininkaujant Pranui Jurkui akademiją pradėjo kunigas dr. E. Gerulis invokacine malda, dėkojant Viešpačiui, kad jo Apvaizdos dėka buvo duota mintis įkurti šviesos ir vilties žibintą – Pabaltijo universitetą. Taip pat prašyta globos vargstančiai Lietuvai.

Sugiedota Gaudeamus. Aldona Puzinaitė – Čepėnienė ir Vyrautas Čepėnas perskaitė mirusių profesorių ir studentų pavardes. Danutė Jankauskaitė – Eidukienė priminė sunkius pirmuosius įkūrimo žingsnius, vargingas dienas, kada universitetas buvo pats neturtingiausias pasaulyje, bet profesorių ir mokslininkų didelio entuziazmo skatinamas. Prisiminė ir tą nuolatinę kovą už išlikimą, nes politinė padėtis buvo

tokia, kad kai kas baidėsi BALTIC vardo.

Sveikinimo žodį tarė buvęs kapelionas kun. R. Krasauskas, prof. P. Gruodis ir Lietuvių Fondo atstovė M. Remienė.

Pagrindinę paskaitą – prisiminimus skaitė Vytautas Černius, buvęs universiteto studentas, o dabar profesorius Philadelphia Temple universitete. Jonas Andrusis aptarė organizacinę ir sportinę veiklą, kuri ypač buvo gyva, persikėlus į Pinnebergą. Irena Vaičiulėnaitė – Kairienė prisiminė apie literatūrines, poezijos ir muzikos valandėles. Solistas J. Vaznelis, buvęs universiteto studentas, padainavo "Tamsiojo naktelėj" – S. Šimkaus, ištrauką iš V. Klovos operos "Pilėnai", iš G. Verdi operos "Simone Bocanegra" ir "Lai-krodis" Carl Lowe.

Sukaktuvinį leidinį "Baltic University 1946-1949" pristatė S. Miknaitis, o K. Lukošūtė-Kubilienė pranešė apie Lietuvoje įsteigtą Biržiškų fondą, į kurį rengėjai, atskaitę minėjimo išlaidas, žada pervesti likusius nuo minėjimo pinigus.

Po "Lietuva brangi" (Maironio) buvo užbaigta oficialioji dalis. Apžiūrėjome parodėlę, kuri buvo suruošta L. Ramanausko ir J. Bendiko pastangomis. Tada vaišinos, stengėmės atpažinti seniai mokytus veidus.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS BOSTONO SKYRIAUS K V I E T I M A S

Balandžio 27 d. 2 val. p.p. Bostone įvyks Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos 10-ojo skyriaus narių susirinkimas. Skyriaus valdyba numatė aptarti šiuos klausimus:

1. Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos bendradarbiavimas su Lietuvos tautininkais – Lietuvių tautininkų sąjunga.

2. Savaitraštis "Dirva" –

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos padėjėjas ir jos veiklos skatintojas.

Pokalbyje dalyvauja:

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas dr. LEONAS KRIAUCIŪNAS, "VILTIES" draugijos pirmininkas ALGIRDAS MATULIONIS, "DIRVOS" redaktorius dr. JONAS JASAITIS.

Susirinkimui pasibaigus

– bendri pietūs Klubo svetainėje. Tą pačią dieną 7.30 v.v. Lietuvių draugijos trečio aukšto salėje (368 W. Broadway So. Boston) ALT Bostono skyrius rengia

KULTŪRINĮ SUBATVAKARĮ

Programoje – dr. J. Jasaičio pranešimas: "KAS ATSI-TIKO LIETUVOJE IR KAS JOS LAUKIA ATEITYJE?"

Skyriaus valdyba

Svarbiausia dirvos paskirtis – užauginti gražų, gerą derlių. Perkeltine prasme toks pat yra ir savaitraščio "Dirva" uždavinys. Daugiau dėmesio skirdamas tautiškumo išsaugojimui, savaitraštis negali nusigrežti nuo krikščioniškųjų idealų arba bendrųjų žmonijos kultūros vertybių. Tarp "Dirvos" ir kitų išeivijos leidžiamų laikraščių ir žurnalų turėtų būti labai glaudus bendradarbiavimas. Turėdami savo tradicines temas, mes pirmiausia turime vienas kitam padėti, vienas su kitu pasitarti. Jokio kito kelio nėra.

Perdaug mažai žinomi ir dar mažiau suprantami esame tiems mūsų tautos vaikams, kurie dabar išlipa į šį Atlanto krantą ir pirmą kartą pamato Michigano, Erie arba Ramiojo vandenyno bangas. Tačiau mūsų atsakomybė dėl to nėra niek sumažėjo. Nesuapratę, kaip atsiskirti į vidurinę ir jaunąją kartą bei naujuosius išeivius (štai pastariesiems geriausiai toks vardas tinka), po keletos metų ne tik be skaitytojų liksim, bet ir savo šventos pareigos būsim neįvykdę. "Dirva" labai nori prisidėti prie to, kad lietuvių vardas šioje Atlanto pusėje ir toliau būtų taip pat pagarbiai tariaamas, kaip jis buvo nusipelnęs 1950-ųjų metų pabėgėlių gražaus triūso dėka.

Būdama savaitraščiu, "Dirva" negali varžytis žinių pateikimo greičiu su dienraščiais arba radijo laidomis. Todėl mes daugiau rašysime **ne tiek apie įvykius, kiek apie procesus**. Savaitraštis visada turėtų būti ramesnis,

mūsų puslapiuose pastoviai lankytis lituanistinių mokyklų mokytojus, tėvelius ir pačius mokinius, visus besidominčius žmogaus ugdymu.

Kita mūsų pasirinkta kryptis – gal kiek sudėtingesni, analitiniai straipsniai apie procesus, vykstančius pasaulyje ir savo valstybingumą atkuriančioje Lietuvoje. Kai kas gal net šoks prieštarauti sakydamas, kad valstybingumas jau prieš šešis metus atkurtas. Bet koks čia valstybingumas, jei šalis nepajėgia pačių elementariausių savo priedermių atlikti, jei normaliai nėra viena valstybės ūkio sritis neveikia?

Užsienio lietuviams pirmiausia reikia tiksliai žinoti, kokia yra tikroji padėtis Lietuvoje ir ką bendromis jėgomis galima padaryti, kad ji sparčiau gerėtų, kad keptų karvelių kai kurie pareigūnai nebelauktų ir, užuot savo kišenėmis rūpinęsi, pradėtų valstybės statybą rimtai užsiimti arba nedelsdami užleistų vietą tiems, kurie tą nori ir gali daryti. Jei vėl nebeliktų Lietuvos valstybės, nebūtų gerai ir lietuviui, nežiūrint, kuriame pasaulio kampelyje jis begyventų. Labai prašome užsakyti "Dirvą" vaikams ir vaikaičiams, kad jie nuo savo etninių šaknų nenutoltų.

Trečioji sritis, kuriai kiek begalėdami daugiau vietos skirsime, yra meninė kūryba. MŪZŲ KARALYSTĖ – tokia patraukli ir paslaptin-

"DIRVOS" UŽDAVINIAI

Dr. Jonas Jasaitis

aštuoniasdešimtmetį.

"Dirva" turi labai gražų nuolatinį autorių ir rėmėjų būrį. Dėkojame Juozui Žygui, Algirdui Pužauskui, Vladimirui Vijeikiui, Juozui ir Edvardui Šulaičiams, Rūtai Sakienei, Aurelijai Balašaitienei, Antanui Dundzilai ir kitiems, kurių talentingi rašiniai beveik kas savaitę mus pasiekia. Dažnai gauname įdomius pranešimus iš ištikimosios pagalbininkės Reginos Juškaitės, Algirdo Gustaičio, Jurgio Janušaičio, Algio Bielskaus, Vytauto Šeštoko ir daugelio kitų, kurių dėka "Dirva" gali atspindėti įvairiapusišką užsienio lietuvių veiklą, rūpesčius ir viltis. Dėkojame nepaįstantiems fotografams Vladimirui Bacevičiui, Gerardui Juškėnui, beje, ne tik nuotraukas, bet ir gana įdomias žinutes mums kas savaitę pateikiančiam. Daug nuotraukų gauname iš E.Šulaičio.

Visiems savo talkininkams kuo nuoširdžiausiai dėkodami, prašome tik vieno: **venkime tų pačių rankraščių arba nuotraukų siuntinėjimo į kelis laikraščius**. Ne kartą užbaigtą laikraščio maketą teko perdirbti iš naujo, pamačius, kad mums atsiųstas straipsnis jau kitame laikraštyje išspausdintas. Lietuviškų laikraščių nėra per daug. Jie turi ką spausdinti, užuot vienas nuo kito tas pačias žinutes arba nuotraukas kopijavę.

"Dirva" pastoviai jaučia globojančią Lietuvių tauti-

Pasitarimas Chicagoje. Iš kairės: dr. Viktoras Stankus, "Draugo" vyriausioji redaktorė Danutė Bindokienė, "Dirvos" vėjų organizatorė Irena Kriaučeliūnienė

nės sąjungos vadovo dr. Leono Kriaučeliūno, inžinieriaus Eugenijaus Bartkaus, "Vilties" draugijos pirmininko Algirdo Matulionio ir vicepirmininko dr. Viktoro Stankaus ranką, jų labai nuširdų rūpestį ir pasirengimą padėti arba patarti. Už dėmesį "Dirvai" esame dėkingi JAV Lietuvių bendruomenės krašto valdybai, PLB pirmininkui B.Nainiui ir kitoms lietuviškosios organizacijoms. Ypatingai noriu padėkoti "Draugo" dienraščio redaktorei Danutei Bindokienei už labai nuoširdžius patarimus, pastovų dalinimąsi patirtimi. Štai šiuo atveju jau galima kalbėti apie tikrą, dalykišką bendradarbiavimą.

Didžiausia "Dirvos" problema - labai silpna jos techninė bazė. Būtinai reikia įsigyti nors vieną bent kiek galingesnę kompiuterį, kurį

galėtume naudoti ir puslapių montavimui, prijungti jį prie kompiuterinio tinklo. Verkiant reikia aparato, su kuriuo galėtume patys paruošti spaudai nuotraukas – skenerio. Du mažičiai kompiuteriukai, kuriais dabar naudojames, yra pasenusios konstrukcijos, nuolat genda, kažkur "išbarsto" surinktą tekstą. Bent kiek atnaujinę savo įrangą, galėtume kokybiškiau montuoti puslapius, patobulinti jų išvaizdą.

A.a. Balys Gaidžiūnas viename iš paskutiniųjų savo pasakojimų apie darbą "Dirvoje" rašė, kad jis yra per daug išsekantis ir nenašus. Ne kam nors pasiskųsti ar kokio nors gailėsčio sulaukti norėdamas, primenu jo žodžius. Tikrai nemanau, kad taip yra gerai, kad taip" visada buvo ir turi būti".

ILLINOIS GUBERNATORIUS PRIE LIETUVIŠKŲ RANKDARBIŲ

Illinois gubernatorius Jim Edgar aplankė moterų tautinių organizacijų parodą James R. Thompson Centre, 100 West Randolph Str. Net 15,000 svečių lankė-

si šiame centre. Parodoje buvo daugiau kaip 50 stalų, ant kurių moterų grupės rodė įvairius rankdarbius ir informacinę medžiagą apie jų labdaros darbus. Gubernatorius

pagyrė Chicago lietuvių moterų klubą už jų pasiaukojimą, padedant kitiems, išlaikant savo kilmę bei kultūrą.

Pasitarimas Chicagoje. Kalba "Vilties" draugijos pirmininkas Algirdas Matulionis

labiau skatinantis ne akimis naujienas perbėgti, o atsisėsti ir tyliai, ramiai susimąstyti, savo abejonėmis ir lūkesčiais su praeitimi, dabartimi ir net su ateitimi pasidalinti. Tarp kitų savaitraščių gal šiek tiek išsiskirsime didesniu dėmesiu jaunimo ugdymui, nes pedagoginė tematika užsienio lietuvių spaudoje nėra dažnai sutinkama. Kviečiame

ga, kad, progą turėdami, vis bandysime su savo skaitytojais kūrybos grožio ir gėrio takais pasivaikščioti.

Apibendrinami sakome, kad **norėtume matyti "Dirvą" tautiškumo sargybos, analitinės politikos ir žmogaus ugdymo savaitraščiu**. Tęsimas ir tas garbinimas tradicijas, kurios susidarė per šio laikraščio leidybos

Nuotraukoje iš kairės: Lillian Gedwill, gubernatorius Jim Edgar, jo žmona Brenta Edgar ir Irena Norbut

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Dvi nuomonės ta pačia tema

KAIP MINIME VASARIO 16-ąją?

Įvairių praeities įvykių minėjimai yra platus kultūrinės–visuomeninės veiklos baras. Tarp jų ypatingą vietą užima Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo minėjimas. Kasmet ji švenčiama iškilmingai, kaip akademiniis renginys.

Vasario 16-osios minėjime turi būti iškeliama nepriklausomybės paskelbimo reikšmė Tautai ir Valstybei. Šiuo metu nepatartina kviesti tautos šventės iškilnių kalbėtojų nomenklatūros atstovus, administracijos funkcionierius ir diplomatus, nes jie išreiškia Vyriausybei palankią nuomonę. Šiuo metu Lietuvos ekonominė padėtis yra pasigailėtina. Reikia racionalios kritikos, neslepiančios Tautos ir Valstybės smukdymo. O diplomatai yra išmokyti gražiai kalbėti, bet nieko nepasakyti... Dabartiniu metu Vasario 16-tos minėjime tik gražiai pakalbėti būtų auditorijos mulkinimas ir lietuvių budrumo slopinimas.

Diplomatams ir kitiems į Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo šventės minėjimą kviesiems verta sudaryti progą pasiklausyti kalbėtojo, žinančio ir drįstančio pasakyti, ko reikia Lietuvai, kaip ją gelbėti iš specialių interesų nomenklatūros bei spekuliantų siautėjimo.

Vasario 16-oji New Yorke paminėta vasario 18 d. Po

iškilmingų pamaldų Atsimainymo parapijos bažnyčioje minėjimas buvo tęsiamas Lietuvių Kultūros židinyje Brookline, N.Y. Minėjimą rengė JAV LB New Yorko apygardos valdyba, Tautos Fondas, ALT New Yorko skyrius. Visa programa įvykdyta sklandžiai ir efektingai. Ką šių metų Vasario 16-osios minėjime buvo būtina pasakyti, pasakė Tėvas Pranciškus Giedgautas Invokacinėje Maldoje:

Viešpatie, per šimtmečius Tu leidai mūsų Tėvynei išgyventi garbingų, o kartais ir liūdnų valandų. Protarpiais leidai jai džiaugtis, tačiau dažniau – kentėti.

Mes jaučiame, kad mūsų Tėvynės išbandymo laikotarpis dar nėra baigęsis. Mus gąsdina netolima mūsų Tėvynės ateitis. Mes nuogąstaujame, kad ne viskas, kas vyksta mūsų Tėvynėje, yra gerai daroma. Mus gąsdina abejotinas mūsų naujųjų valdų elgesys. Mus gąsdina, kad mūsų broliai, turėdami savo rankose valstybės vairą, gali nuvairuoti į uolas.

Esame pratę į Tave kreiptis giesmės žodžiais: "Gelbėk nuo priešų baisaus". Priešą mes suprantame, kaip esantį kažką svetimą, išibrovėlį. Dabar kartais jau mums nebeaišku, kas yra mūsų tikrasis priešas. Viešpatie, šian-

dien mes prašome Tavo ypatingos globos. Duok mūsų vadams išminties vadovauti tautai pagal Tavo nustatytą planą. O mums suteik noro ir jėgų aukotis, siekiant jai geresnio dvasinio ir materialinio gerbuvių.

Tačiau ir šiame Nepriklausomybės paskelbimo minėjime kažko trūko, kai kas buvo nebūtina. Jautėsi nuolaidžiavimas gobšiai nomenklatūrai, nebuvo nusiteikimo, ryžtingos valios akcijai, jeigu ji būtų reikalinga. Todėl noriu pacituoti nelietuvio poeto eilėraščių. Jame yra visa tai, ko nebuvo minėjime.

Eilėraštis lyg tikra priešais gimtajam kraštui. Kelionės po svetimas šalis neslopina ištikimybės jam. Sartyra suniekina mėgstančius girtis Tėvynės meile, rėksmingai apie ją šūkauti. Kova dėl jo laisvės – pasitinkant priešą išgalastu kinžalu, o kovom nurimus, meilė išreiškiama tvarkingu darbu dirvoje ir pievose. Jo taip reikia šio meto Lietuvoje.

Septinto posmo eilutė: "O arklio be tikslo pas mus nebalnoja" – primena Maironį: *Kur lygūs laukai, snaudžia - tamsūs miškai, Lietuviai barzdociiai dūmoja: Galanda kirvius, kalavijus aštrius Ir juodbėrius žirgus balnoja.*

Jonas Kiznis

Rasulas Gamzatovas

MANO DAGESTANAS

*Kai aš, apvažiavęs daugybę šalių,
Pavargęs grįžau į namus iš kelionės,
Paklausė manęs Dagestanas tylus:
"Patiko tau svetimos šalys, jų kloniai?"*

*Į kalną įkopęs, nuo jo aukštumų
Visa širdimi atsakiau Dagestanui:
"Nemaža kraštų pamačiau tolimų,
Bet tu išlikai mylimiausiuoju mano."*

*Retai gal prisiekdavau meilę aš tau.
Nenauja mylėt ir prisiekti nenauja.
Tylėdamas myliu todėl, kad bijau:
Kartojamą žodį lietus nuskalauja.*

*Ir jeigu kiekvienas sūnus užsimos,
Pradės savo meilę rėksmingai tau kloti,
Tai tavo uoloms akmeninėms nubos
Ir žodžių klausyt, ir juos aidu kartoti.*

*Kai ašarom tu pasruvai ir krauju,
Tavieji vaikai, mažakalbiai be galo,
Žygiavo į mirtį, ir priesaika jų
Skambėjo daina išgalasto kinžalo.*

*Paskui, kai nutildavo garsas kovos,
Prisiekdavo meilę vaikai mažakalbiai
Kapliu ant suskirdusios dirvos tavos
Ir slėniuose tavo suskambusiais dalgiais.*

*Tu mokei visus eit kalnynų takais,
Gyvent netriukšmingai, darbuotis kovojant,
Kad žodis už arklių brangesnis, sakei,
O arklio be tikslo pas mus nebalnoja.*

*O vis tik sugrįžus į kalnus melsvus
Iš sostinių, miestų plepių, melagingų,
Sunku man tylėt, kai girdžiu aš balsus
Tavųjų upelių ir uolų didingų.*

KELIOS MANO MINTYS

Vasario 16-oji yra iš tikrųjų džiugi šventė, ypač vėl atgavus nepriklausomybę. Šv. Kazimiero Lituaništinėje mokykloje tą šventę pristatome, kaip lietuvišką "4th of July". Vaikams JAV Nepriklausomybės šventė – tikra šventė! Tai proga susitikti su artimaisiais gegužinėse, pamatyti paradą arba jame dalyvauti, paklausti tos dienos progai pritaikyto koncerto, ir pats efektingiausias iškilnių finalas – fejerverkai!

Lituaništinėje mokykloje jau daug metų mokiniai įvairiais būdais pamini vasario 16-osios, o paskutiniu metu ir Kovo 11-osios šventes. Lietuvoje siekiant nepriklausomybės, buvo ruošiami mitingai Vingio parke ir kitur. Vieno mitingo ištraukas su įdomumu klausėmės per radiją. Prieš kelis metus buvo atvaizduotas lietuviškas "Vaško Muziejus": 6-o ir 7-o skyriaus mokiniai, papuošę koridorių lyg senovišką menę, apsirengę kaip istoriniai asmenys ir pavieniui atėjo į pritemdytą patalpą. Atsisėdę žvakių šviesoje ant senoviškos kunigaikščių sosto tipo kėdės, papuoštos "voratinkliais", jie pradėjo pasakoti savo "biografijas". Kitų klasių mokiniai turėjo atspėti, ką jie vaizduoja: Gediminą, Kęstutį, Kudirką, kunigaikštienę Oną, Birutę ir t.t. Vienais metais 6-ojo skyriaus mokiniai suruošė trumpą vaidinimą apie partizanų laisvės kovas. Kitais metais, kai mokiniai stropiai ruošėsi atlikti LB/ALT rengiamame VASARIO 16-osios minėjime programėlę, mokykloje šventė buvo atšvęsta su Lietuvių Fondo parūpintais geltonais, žaliais ir raudonais balionais bei iškilmingu tortu, kuriame įrašyta, kiek metų Nepriklausomybės Jubiliejus. Ši- met, pažymint Kovo 11-osios šventę, buvo labai sėkmingai suruošta pačių mokinių Lietuvos vaizdų meno paroda, kuri net kelias savaites puošė Dievo Motinos nuolatinės pagalbos parapijos svetainės sieną.

Deja, nemanau, kad visuomenė sutiktų keisti "oficialios" šventės sandarą. Duosiu du pavyzdžius.

Jei per tiek metų nebuvo įmanoma pakeisti minėjimo laiką, kad būtų po Šv. Mišių, o ne 4 v.p.p., t.y. palengvinti tiems, kurie jau toliau išsikraustę nuo "lietuviško rajono", tai labai abejoju, kad kada nors publika leis atsisakyti ir visos įprastos minėjimo eigos. Antras pavyzdys: sveikinimų (proklamacijų) skaitymas. Kažin kas atsitiktų,

jei prie minėjimo salės įėjimo būtų išdėlioti visi dekretai, proklamacijos ir rezolucijos, kad ateinantieji galėtų juos apžiūrėti, o rengėjai padėtų balsavimo lapelius: "UŽ proklamacijų viešą skaitymą minėjimo metu", "PRIEŠ proklamacijų skaitymą", ir "SUSILAIKAU". Gal tokiu tikrai demokratišku principu išsiaiškintume proklamacijų skaitymo klausimą. Prieš 12 metų, kai per Vasario 16-osios minėjimą proklamacijos išvardintos ir tik ištrauktos skaitytos, buvo pikto atsiliepimų nežiūrint, kad minėjimas pagaliau neviršijo dviejų valandų ribos.

O dabar grįžtu prie Kazimiero mugės. Visuomenėje dažnai girdima: "Darbelių užtenka: galim gauti (net geresnius!) iš Lietuvos... Pilni namai, sienose, lentynose nebeliko vietos..." Bet tik pranešk, kad vietoj darbelių mugeje bus saviti, lietuviškais motyvais pritaikyti užsiėmimai vaikams (ežiukų spyglių kaisymas, mįslių trobelė, kasų pynimas, veido dažymas, saldumynų takelis, margučių marginimas ir pan.) – tai tuoj išgirstam protestą: "Ką?! Nebus darbelių? Hmff! Reiškia, tos skautės nieko nenori daryti!!!!" Va ir bandyk įvesti pakeitimus, kad prisitaikytum prie šių laikų sąlygų.

Dar mintis apie Lietuvos Himną, kuriuo pradėdamas kiekvienas Vasario 16-osios minėjimas. Amerikonai dažnai pradeda savo subūvimus, koncertus, mitingus, net beisbolo žaidimus JAV himnu, "Pledge of Allegiance", arba invokacija. Mes Lietuvos Himną "taupom", giedam tik per Vasario 16-osios minėjimą, iškilmingas sueigas, arba (anksčiau) per Naujus Metus, 12-ai valandai išmušus, kai visa publika jau labai "geroj nuotaikoj". Bet gal galima tikėtis ateityje prošvaistės: gal Himno dažnesnį giedojimą į "madą" atves dabartiniai ikimokyklinio amžiaus vaikučiai, ir visi vyresni mokiniai, kurie kartu su mamytėmis ar tėveliais kiekvieną antradienį susirenka į savanorišką lietuvišką "Tėviškės Žiburėlių" darželį. Čia kiekviena darželio pamoka prasi- deda maldele ir himnu, kuris užtraukiamas aukšta nata, kuria tikrai 3-jų ar 4-ųjų metų vaikučiai sugeba.

O gal iš jų ir dabar pasimokyti ir "netaupyti" Himno retoms progoms? Juk kuo dažniau giedame ir girdime, tuo geriau įsisąmoniname tuos tikrai gražius ir prasmingus Himno žodžius.

Vilija Nasvytytė – Klimienė

Vyr. skaučių Židinsys kviečia visus į linksną ir nuotaikingą Žemaitės vaidinimą

TRYŠ MYLIMOS

Šeštadienį, balandžio 27 d., 7 valandą vakaro
Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje.

Su vaidinimu atvyksta Los Angeles Dramos Sambūris

Režisierius Petras Maželis

Bilietai parduodami po \$ 10, \$ 7 ir \$ 5 sekmadieniais svetainėje arba
juos galima užsisakyti telefonu 531-4263.

Po vaidinimo vaišės

Apple kursams artėjant

NORIU PATIKSLINTI

Ačiū, kad APPLE kursams artėjant, išspausdinote Lietuvos mokytojos Silvijos Sutkuvienės laišką, rašytą p.p. Urbačiams.

Tačiau prie to gražaus laiško reikia vieno patikslinimo. Su labai retom išimtim (neatradus reikiamos srities specialistų), Amerikos peda-

gogai vyksta pasidalinti savo žiniomis ir patirtimi su Lietuvos mokytojais geranoriškai, užsimokėdami už kelionę į Lietuvą ir atgal savais pinigais, o ne suaukotais lietuviškosios visuomenės.

Ritonė RUDAITIENĖ
APPLE – 92-96 metų lektorė

LIETUVIŠKAJAI MOKYKLAI - 600

1997-aisiais lietuviškai mokyklai sukaks 600 metų. Kaip papasakojo Švietimo ir mokslo ministerijos Papildomo ugdymo skyriaus vyresnioji specialistė Genovaitė Petrauskienė, jau išrinktas organizacinis komitetas ir parengta šiai svarbiai sukakčiai skirtų renginių programa. 1996-1997 metais planuojama rinkti geriausią knygą apie mokyklą; išleisti mokyklų monografijų. Rengiamasi organizuoti jubiliejaus minėjimą Operos teatre, mokslinę metodinę konferenciją Pedagoginiame universitete, atidaryti ekspoziciją

Kauno pedagogikos muziejuje. Bus rengiami geriausio piešinio ir rašinio konkursai "Mano mokykla" ir "Mano mokytojas", atvirųjų konkursas. Jubiliejaus renginių programoje – įvairios konferencijos ir parodos kraštotyros temomis ("Rašome mokyklos istoriją" ir "Pačios seniausios Lietuvos mokyklos"), taip pat TV laidos apie mokyklas.

G. Petrauskienė tikisi, kad kitais metais bus teigiamų permainų mokyklose, o Vyriausybė labiau rūpinsis jaunąja karta.

"Vakarinės naujienos"

Raimonda Mikatavage: "KELIONĖ Į SĖKMĘ"

JŪSŲ KELIONĖ Į SĖKMĘ (vadovas lietuvių jaunimui). YOUR JOURNEY TO SUCCESS: A GUIDE FOR YOUNG LITHUANIANS, 1996, USA, 184 p.

Ši knyga – septynerių metų triūso, tyrinėjant asmenybės vystymąsi ir tobulėjimą, rezultatas. Knyga skirta Lietuvos ir užsienio lietuvių jaunimui. Kreipdamasi į jaunus žmones, autorė nurodo, kad nuo 17 iki 30 metų kiekvieno žmogaus gyvenime vyksta milžiniški pasikeitimai. Tuo metu iškyla svarbiausi klausimai: kokį išsi-

mokslinimo lygį ir profesiją pasirinkti, kaip bendrauti su įvairaus amžiaus žmonėmis, kaip rasti savąjį kelią į sėkmę. Jokių būdų negalima elgtis taip, lyg plauktume ten, kur gyvenimo srovė neša: atseit, "Kas bus – tebūna." Raimonda Mikatavage diegia savo skaitytojui kitą poziciją: "Aš atsakau už tai, kas bus". Ji rašo: "Norint, kad tavo gyvenimas būtų laimingas, reikia išmokyti tvirtai žengti keturis žingsnius:

1. Ugdyk savo sugebėjimus, nes net pats nežinai, kiek daug jų turi.

2. Siek nuolatinio bend-

ravimo su Dievu, nes tik dori, Dievo palaiminti siekiai veda į laimę.

3. Siek, kad susiklostytų teigiami, palankūs tavo santykiai su aplinkiniais, nes nuo to, kaip tave vertina esantieji greta, labai priklauso tavo gyvenimo sėkmė.

4. Nenukrypstamai įgyvendink savo svajonę, kurią pasirinkai pagrindiniu gyvenimo tikslu.

Analizuodama šiuos žingsnius, autorė labai nuosekliai dėsto, kaip pasirinkti teisingą kiekvieno žingsnio strategiją. Tai labai vertingi patarimai šiuolaikiniam jaunimui, parašyti labai sklandžiai, aiškia kalba. Dėl šios ypatybės knygą malonu skaityti ir lengva išdėmėti joje išsakytus patarimus. Neseniai į JAV atvykusiems arba Lietuvoje gyvenantiems ši knyga pasitarnaus ir kaip puiki anglų kalbos mokymosi priemonė.

R. Mikatavage knygą dar šią vasarą lietuvių kalba išleis Kauno pedagoginės literatūros leidykla "Šviesa".

Raimonda Mikatavage – lietuvė. 1962 metais ji gimė Kaune.

Norintieji įsigyti šią knygą arba padovanoti savo artimiesiems, galite ją užsisakyti šiuo adresu: Melodija Books, P.O. Box 689, Hampstead, MD 21074. Knygos kaina – \$14.95 USA (\$19 CAN), plius \$3 už persiuntimą. Knygą ypač perka Lietuvos Vyčiai.

Cleveland – Šiauliai

CLEVELANDIEČIŲ DOVANOS "AUŠROS" MUZIEJUI

Anot kraštorininko F. Bugailiško, muziejus reikalingas ne pramogai, kaip tūlas gali manyti, o tautos turtams apsaugoti. Iki šiol "Aušros" muziejuje tebuvo nedaug JAV lietuvių bendruomenės gyvenimą atspindinčių eksponatų. Pėmai muziejininkų globon savo archyvo dalį perdavė Urugvajaus lietuvių bendruomenė. Ją savo jachta "Laisvė" parplukdė kaunietis J. Miniotas. Neseniai Šiaulių "Aušros" muziejus vėl praturtėjo kai iš Clevelando, BALF-ui padedant, atkeliavo penkios didelės dėžės su knygomis, laikraščiais, žurnalais ir fotografijomis.

Vasario mėnesį atkeliavę clevelandiečių eksponatai labai vertingi. Onos Šilėnienės išsaugoti kultūros žurnalo "Aidai" beveik pilni komplektai nuo 1947 iki 1991 m. Nepaprastos vertės Insbruko lietuvių studentų

laikraščio "Sambūris" numeriai, nereguliariai ėję 1946-1948 m. Juose – išeivių lietuvių studentų gyvenimas Austrijoje. Šių laikraščių buvusi atsakingoji redaktorė Ona Stikliūtė – Šilėnienė, dovanodama juos "Aušros" muziejui rašo: "Tai šitaip atrodo mano "redaktorystės" pradžia. Nebuvo tada nei doro popieriaus, nei rašomosios mašinėlės, nei matricų, tik noro rašyti – per akis. Dėžėse ir unikalūs laikraštukas, kurį leido plaukiantys per Atlantą į JAV lietuviai. Šiame "dienoraštyje" kartu su O. Stikliūte rašo mūsų tautos kultūrai nusipelnę žmonės: Adomas Varnas, Kipras Bielinis, Stasys Santvaras, Henrikas Radauskas, Vytautas Raulinaitis, Balys Auginas ir kiti. Bibliografinė retenybė – neperiodinės poezijos, prozos ir kritikos žurnalas "Literatūros laukai". Prie jo septynių numerių – O. Šilėnienės priedas: "Su skaudančia širdimi skiriuosi su "Lankais", kad jie išliktų. Čia mano karta tokia sava ir tokia dar jauna, tokia dar pilna..." Kartu įdėtos ir dvi K. Stikliaus knygelės, dėdės parašytos ir išleistos 1908 ir 1913 metais Chicagoje.

per ilgą benamės bėgimo odiseją. Ją vertinu kaip brangiausią mano jaunystės dienų suvenyrą ir su pasididžiavimu laikau savo bibliotekoje", – taip yra rašiusi A. Balašaitienė. Iš jos asmeninės bibliotekos "Aušros" muziejus gavo dovanų Vydūno "Bhagavadgita" ir J. Daubaro "Vyskupas A. Baranauskas", išleistą 1911 m. Seinuose. Vertingos ir įdomios jos fotografijos iš Nepriklausomos Lietuvos laikų apie Šiaulius ir iš JAV lietuvių bendruomenės gyvenimo.

Daugybę vertingų fotografijų, gairių, ženklelių, turtingą pašto ženklų ir antspauduotų vokų kolekciją "Aušros" muziejui dovanuoja fotokorespondentas Vladas Bacevičius. Muziejuje teturėjome tik Nepriklausomos Lietuvos laikų skautų istoriją atspindinčius eksponatus. Toliau jų veiklos istorija nutrūksta... Kaip tik šią spragą mūsų muziejaus fonduose užpildys V. Bacevičiaus perduota siunta.

"Aušros" muziejuje ateities kartoms bus saugomas Giedrės ir Dariaus Ambrozaičių (gyv. Kalamazoo, Michigan) ketverius metus po tragiškos Sausio 13-osios

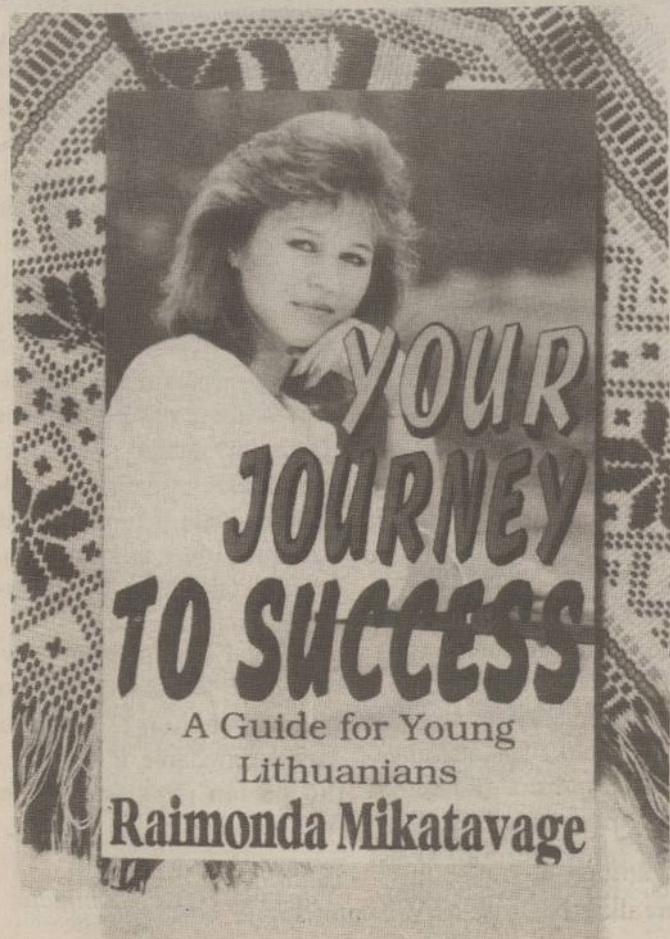
"Aušros" muziejaus darbuotojai apžiūri dovanas

Daug vertingų knygų ir fotografijų pateks į Šiaulių "Aušros" muziejaus Literatūros sektorių. Tai žurnalistės ir rašytojos A. Balašaitienės dovana. Tarp jų pati brangiausia jai knyga "M.K. Čiurlionis", kuri kartu su Šiaulių mergaičių gimnazijos atestatu jai buvo įteikta grėsimų įvykių išvakarėse 1940 m. birželio 15 d. "Tą knygą nešiau ant savo pečių

leistų laikraščių "American Baltic News" komplektas.

Muziejuje išliks E. Alšėnienės dovanota fotokopija su rašytoja M. Pečkauskaite – Šatrijos Ragana, buvusios šiaulietės S. Stasienės prisiminimai apie P. Bugailiškį, V. Čiurlionio perduotas Čiurlionių šeimos genealoginis medis, išliks S. ir V.

(Nukelta į 9 psl.)

PO OŽIO ŽENKLU

Vladas Vijeikis

Amerikos dienraščiuose kasdien gali rasti Horoskopo skyrių. Čia nurodoma, kaip turi elgtis po šia žvaigžde gimusieji, kad gyvenimas būtų skaidresnis. Gaila nenurodoma, kaip išvengti "taksų", sąs-kaitų, politikierių, uošvių ir kitų nepageidaujamų bei ne-kenčiamų dalykų. Čia tik moralinė paspirtis. Nežinau, kuris nušimtis amerikiečių tiki. Aš – ne, nes įtariu, kad tą parašo koks nors redakcijos narys su bent kiek didesne fantazija ir už tai gauna keletą dolerių, su kuriais ir be horoskopo gali pagerinti savo buitį, infliacijos ir kitų modernių prajovų apgraužtą.

Daug daugiau tikiu kiniečių Zodiako ženklų aiškinimais. Buvodamas kiniečių restorane ir belaukdamas kinietiško patiekalo, paskaitau ant stalo paklotą Zodiako ženklų aiškinimą. Kiniečiai visus metus paskiria ypatingiems ženklams, pagal kuriuos metai suskirstyti. Taigi metai pagal šiuos ženklus gali būti: šuns, kiaulės, žiurkės, jaučio, tigro, zuikio, drakono, gyvatės, arklio, ožio, beždžionės, gaidžio. Šie metai yra žiurkės metai. O mano gimimo metai buvo ožio metai.

Kas tokie per individai, gimę po ožio ženklų? Jie "turi gabumų prastai santykiuoti su žmonėmis, bet kompanijoje gali būti žavingi. Jie elegantiški ir meniški, bet pirmieji reiškia nepasitenkinimą įvairiais dalykais. Reikia pastumti į šalį pesimizmą ir rūpesčius, stengtis nepri-

klausyti nuo materialinių patogumų. Jie gali būti geri aktoriai, sodininkai ar nuolatiniai paplūdinio lankytojai." Štai kai kurie, gimę po ožio ženklų: Michelangelo, Rudolph Valentino, Mark Twain, Orville Wright.

Kadangi aš save neblogai pažįstu, tad manau, kad kiniečiai tiesiog nupiešė mano buities portretą. Esu ir žavingas ir aktoriškas, tik neatitinka paplūdimio reikalus, nes po penketos minučių ant smėlio nusibosta. Dabar labai rūpinuosi (taip ir zodiake pasakyta) kuo pasekti. Ar imti kalti marmurą, kaip Michelangelo, (Rudolph Valentino jau buvau) ar rašyti knygas kaip Mark Twain, ar išrasti naują lėktuvą, kaip Orvil Wright. Tik gaila, kad mažai laiko beliko. Kad taip tas kiniečių aprašymas būtų patekęs į mano rankas bent prieš šešiasdešimt metų!

Kai nusibosta lietuviški koldūnai, cepelinai, kugelis, nueik pas kiniečius. Jie ne tik tave pavalgydina, bet taip pat daug sužinai apie save iš kinietiško zodiako. Taip pat labai pranašingi kiniečių sausainiai, kuriuos perlaužęs randi labai daug išminties. Paskutinį kartą radau: "Tu mėgsti kinietiškus valgius". Tikra teisybė. Juk neateičiau, jeigu nemėgčiau. Tad kaip bežiūrėsi, reikia pasitikėti kinietišku horoskopu, nes juk tai – tūkstantmetė kultūra.

Chicagoje labai populiarus lietuvių restoranas "Seklyčia". Kodėl jie nesugalvoja ko nors panašaus. Pavyzdžiui: prapiauni koldūną ir randi raštelį: "Būk kultūringas. Skaityk "Dirvą".

CLEVELANDIEČIŲ DOVANOS

(Atkelta iš 8 psl.)

Gedgaudų ir buvusio clevelandienčio inž. V. Šliūpo, parėmusių lėšomis P. Bugailišio atsiminimų knygos atspausdinimą, vardai. Jau šią vasarą bus surengta eksponatų, atkeliavusių iš už Atlanto, paroda.

"Aušros" muziejininkai yra nepaprastai dėkingi clevelandiečiams. Tai buvo jų su daiktai, su kuriais susigy-

venote, prie kurių pripratote. Dabar jie įgaus naują kokybę ir reikšmę. Tai tampa dar vienu visos tautos kultūros istorijos gabalėliu. Iš tokių gabalėlių Lietuvos praeitį lipdys tie, kurie ateis po mūsų.

Clevelandiečių dovanos Šiaulių "Aušros" muziejui (gautos kaip tik muziejaus įkūrimo 73-ųjų metinių pro-

ga), tai ir paraginimas, ir priminimas mums, muziejininkams, gerai žinantiems P. Bugailišio žodžius: "Kas darytina, darykime tuojau, kad vėlesnioji karta neapkalintų mūsų obskurantizmu ir neišmetintų mums, kad leidome išnykti mūsų krašto istorijos liekanoms".

Olga ČAPIENĖ

"JŪRATĖ IR KASTYTIS" MENINĖJE DROŽYBOJE

V.Liaukus. Meninė medžio drožyba. "Jūratė"

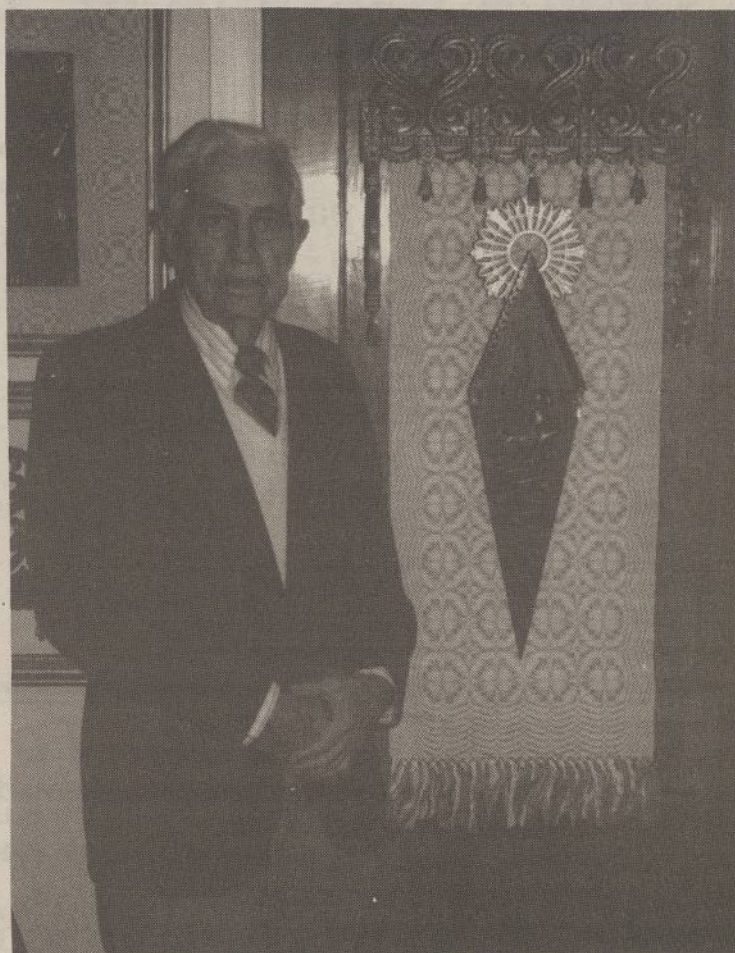

V.Liaukus. Meninė medžio drožyba.

Lietuvių opera Čikagoje švenčia savo 40-metį, parengusi V.K.Banaičio operą "Jūratė ir Kastytis". Siunčiu Jums savo meninių darbų nuotraukas. Gal ta proga jos tiks "Dirvai"?

Savo namus paverčiau Meno galerija. Bet gyvenimas eina prie pabaigos. Esu 91 metų, bet vis dirbu. Savo darbų nepardavinėju. Jie pasilieka mūsų vaikų, vaikų ir provaikų šeimose.

Viktoras LIAUKUS

Viktoras Liaukus prie savo drožinių: "Žirgelių" rankšluostinės ir Marijampolės miesto herbo-koplytėlės "Esu suvalkietis", – sako V.Liaukus

**Liūliuoja vilnys pamaži;
Aukštai žvaigždutės
pasimatė;
Ir štai iš vandenų graži
Išplaukia dieviška Jūratė.**

**Balta kaip vandenų puta,
Žaliai lyg pusės
pridengta.**

**Oi, Kastyti
Baltalyti,
Kam žuvytės man vilioji?
Kam vilioji marių giją?
Marios–mano viešpatija!**

**Vos Jūratė jį pamatė
Priešais milžinu galiūnu,
Užsimiršusi skaistybės
Savo dieviškos didybės
Pamylėjo žemės sūnų.**

MAIRONIS

SPORTO ŽINIOS

46-osios ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS CHICAGOJE

Kaip jau buvo skelbta, 46-osios Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynės įvyks 1996 m. gegužės 17-19 dienomis, Chicagoje. Jas vykdo Chicagos sporto klubų organizacinis komitetas, kuriam vadovauja Algimantas Tamošiūnas.

Pagal pirminės registracijos duomenis, žaidynėse bus atstovaujamos šios sporto šakos: krepšinis, tinklinis, ledo ritulys ir šachmatai. Anksčiau planuotos stalo teniso varžybos nebus vykdomos: nepakanka norinčių jose dalyvauti.

Krepšinis bus žaidžiamas šiose klasėse: vyrų A, vyrų B, jaunių A (1877 m. gimimo bei jaunesnių) ir moterų. Vyrų A ir B krepšinio rungtynes pradėsime penktadienį, 6:00 val. vakaro ir tęsiame šeštadienį bei sekmadienį. Daugumai vyrų A ir B komandų teks penktadienį sužaisti po 2 rungtynes. Jaunių A ir moterų klasėse krepšinio varžybos vyks tik šeštadienį ir sekmadienį.

Tinklinio varžybos vyks tik vyrų ir moterų klasėse. Mergaičių A ir B tinklinio

nebus, nes nėra komandų, norinčių jose dalyvauti. Visos tinklinio varžybos vyks tik šeštadienį ir sekmadienį.

Galutinė krepšinio ir tinklinio komandų registracija privalo būti atlikta **iki balandžio 30 d. imtinai** pas organizacinio komiteto pirmininką šiuo adresu: **Algimantas Tamošiūnas, 317 South Catherine Ave., LaGrange, IL, 60525.** Tel. 708-354-2516, faksas: 312-239-2179.

Krepšinio ir tinklinio varžybų tvarkaraštis, salių adresai ir kita tolimesnė informacija bus paskelbta po galutinės dalyvių registracijos.

Ledo ritulio varžybos vyks tik vienoje vyrų klasėje, neribojant dalyvių pagal amžių. Bus žaidžiama **Orland Park, Ice Arena, 10701 West 159-th St., Orland Park, IL.** Turnyras vyks tik šeštadienį, gegužės 18 d., nuo 9:00 val. ryto. Ledo ritulio komandų galutinė registracija – **iki balandžio 30 d.**, pas turnyro vadovą **Albertą Tuskenį, 6528 So. Whipple St., Chicago, IL 60629.** Tel. 312-476-8630, faksas: 312-239-2179.

Šachmatų individualio-

sios varžybos vyks atskirai, **gegužės 11-12 d.d., Pasaulio Lietuvių Centre, 14915 – 127-th St., Lemont, IL.** Jų pradžia – gegužės 11 d., šeštadienį, 9:30 val. ryto. Dalyvių registracija – **iki gegužės 5 d.**, pas turnyro vadovą **Romą Fabijoną, 21 Commons Dr., Palos Park, IL 60464.** Tel. ir faksas: 708-448-4027.

Visi žaidynių dalyviai (tiek klubai, tiek ir žaidėjai) privalo būti atlikę 1996 m. ŠALFASS-gos metinę narių registraciją. Dalyvių ir komandų skaičius neapribotas visose varžybose.

Papildomi kontaktai: **Rimantas Dirvonis** (bendri reikalai ir krepšinis), 708-9232-0676; **Donatas Siliūnas** (krepšinis), 708-852-3204; **Zigmas Žiupsnys** (tinklinis), 708-425-3379; **Raimundas Gilius** (ledo ritulys), 312-549-8930.

Išsamesnė informacija pranešama visiems sporto klubams. Prašome kreiptis į Algimantą Tamošiūną bei atitinkamų sporto šakų varžybų vadovus.

**ŠALFASS-gos
CENTRO VALDYBA**

LEDO RITULYS: LIETUVA – PASAULIO D GRUPĖS ČEMPIONĖ

Elektrėnai – Kaunas (ELTA). Lietuvos ledo ritulio rinktinė, 3-1 nugalėjusi Jugoslaviją, iškovojo pasaulio D grupės čempionų vardus

ir iškopė į aukštesnę – C grupę. Pasaulio ledo ritulio D grupės čempionato komandų galutinė rikiuotė (vieta, komanda, įvarčiai, taškai):

Dėl 1-4 vietų:

1. Lietuva	25-4	6
2. Jugoslavija	10-8	4
3. Ispanija	10-16	2
4. Belgija	5-22	0

Dėl 5-8 vietų:

5 Pietų Korėja. 6. Bulgarija. 7. Izraelis. 8. Australija.

Geriausiu čempionato puolėju pripažintas Lietuvos rinktinės žaidėjas Dainius Bauba, geriausiu gynėju – Igor Trifunovič (Jugoslavija), vartininku – Jevgenij Gusin (Izraelis).

Rezultatyviausi čempionato žaidėjai (pirmasis trejetukas): 1. Dainius Bauba (Lietuva) – 10 įvarčių ir 6 rezultatyvūs perdavimai (16 taškų). 2. Egidijus Bauba (Lietuva) 4 ir 8 (12); 3. Aleksandar Košič (Jugoslavija) 3 ir 7 (10).

"Garsas", 1996 m. balandžio 5 d.

KĄ SANTVARAS PASAKODAVO...

Bronys Raila

Lygiai prieš penkerius metus (1991. IV. 12) Bostone miręs rašytojas, poetas, įvairiaspalvis menininkas Stasys Santvaras ką tik buvo plačiau prisimintas ir primintas Lietuvos visuomenei, išleidus platoką jo eseistikos rinktinę, pavadintą **"Kasdieninė lietuvių duona"** (384 psl., Spindulio" leidyklą Kaune, 1996 m.). Amerikos lietuviai skaitytojai čia neradau naujienų, nes tie rašiniai įvairiais laikais buvo paskelbti užsienio lietuvių, daugiausia JAV lietuvių laikraščiuose ar žurnaluose. Bet Lietuvos skaitytojai – rašytojai, muzikai, apskritai kultūrininkai – tai galės būti naujienos apie įvairius ne tik užsienio, bet ir Lietuvos kultūrinio gyvenimo įvykius bei įžymesnius asmenis, vienu ar kitu atveju artimus Santvaro draugus, bičiulius bei anksčiau pažintus bendraamžius.

Šiame neploname rinkinyje Stasys Santvaras vienur išsamiai, kitur progiškai ar tik "žiezirbiškai", itin gyvu stiliumi, vaizdingais posakiais, gražia kalba pasakoja maždaug apie penkiolika lietuvių rašytojų: Maironį, Vaižgantą, M. Vaitkų, F. Kiršą, A. Škėmą, S. Zbarską, Vyte Nemunėlį (Bernardą Brazdžionį), S. Ylą, A. Gricių, J. Jankų, J. Brazaitį, Ant. Gustaitį, P. Jurkų, pagaliau apie save (pokalbiuose su A. Vaičiulaičiu ir B. Raila) ir netgi apie mane, apie vieną mano ankstyvesnės knygos apžvalgą, kuri buvo paskelbta "Darbininke", tik kurios anuomet nebuvau skaitęs, o dabar radau apie save tiek įvertinimo ir komplimentų, kurių nesijaučiu galėjęs nusipelnėti...

Toliau čia pateikiami atsiminimai apie muzikus ir jo asmeniškai artimai pažintus operos solistus: K. Petrauską, S. Šimkų, Vl. Baltrušaitį, V. Jonuškaitę. Rašoma apie architektą Ed. Arbą, dailininkus: Č. Janušą, V. Vizgirdą, R. Mozoliauską bei apie Cape Cod bičiulius: Č. Morkūną, J. Rutenį ar šiaip jo arčiau pažintus įdomius kultūrininkus, kaip V. Viščinį, E. Juciūtę ir kt. Tai labai įvairi, spalvingai ir gyvai nupiešta mūsų rašytojų ir kitų menininkų panorama, apimanti plačias Lietuvos ir užsienio lietuvių kultūrinio gyvenimo sritis. Mūsų visuomenė be rodo gerai pažinojo Stasį Santvarą kaip poetą, operos dainininką, visur lauktą dažną paskaitininką. Ir šis jo esė bei atsiminimų rinkinys itin kinamai parodo, kokio jo būta dar ir gabaus, neramaus ir darbštaus žurnalisto, rašiusio

kultūrinėmis ir bendrosiomis lietuviškomis temomis.

Knygos redaktoriai ar sudarytojai tam rinkiniui davė itin kuklų pavadinimą – "Kasdieninė lietuvių duona". Nesutikčiau, nes pasakyta per kukliai ir per mažai. Tai labiau ne "kasdieniniai" pasiskaitymai apie lietuviybę, o gal daugiau sekmadienių ar šventadienių dvasinės bei meninės vaisės. Ir nors duona yra labai garbingas gaminytis žmogui maitintis, bet šis Santvaro patiekalų rinkinys man labiau primena ne kasdieninę juodą duoną, o baltą, puikiai iškeptą pyragą (jei jau neieškoti kitokių skanumynų žodžio).

Deja, kalbant apie patį tokio rinkinio sudarymą ir redagavimą šį kartą sunku išvengti ir mažiau pagiriamąjo išpuošio. Rašiniai suspausti, nesugrupuoti į skyrius, tematika sumaišyta, daug kur stinga datų, kada kas parašyta, ir taip pat būtinų nuorodų, kada ir kur buvo spausdinta ar iš rankraščių paimta. Tai būtų tarsi skubos darbas, kuris mažina rinkinio dokumentinę vertę mūsų kultūros istorijos baruose. O labiausiai tokia rinkinyje pasigendame (tiek užsienio, tiek ypač Lietuvos skaitytojų vyzdžiuose), tai nors kiek komentarų ir rašytojo žurnalistinės kūrybos charakteristikos bei apžvalgų. Kaip tik ji turėjo būti reikalingiausia Lietuvos skaitytojams, o ir kiekvienam literatūros ar muzikos istorikui bei, kaip dabar sakoma, literatūrologui.

Šį kartą betgi turime itin retą knygų leidybos unikumą: tie vaizdai ir esė čia sutelkti Santvaro raštų trečiajame tome, o knygos paskutiniame puslapyje redaktoriai paaikšina, kad išsamesnis straipsnis apie Santvaro gyvenimą ir kūrybą būsiąs idėtas... pirmajame tome, kuris dar nežinia, kada pasirodys. Gal ten ir bus kas apie Santvaro vertingą žurnalistinį įnašą į mūsų dvasinės kultūros istoriją?

Na, bet ir šį kartą sutelkti medžiaga buvo įdomi ir vertinga, ir pats masalas neblogas. Tad lauksim pirmųjų tomų. Gal jie penkmečiais nesivėlins, ypač kai šio trečio tomo pradžioje idėta paguoda, kad Stasio Santvaro raštų leidybą remia Lietuvių Fondas, Tautos Fondas ir dar Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos Bostono skyrius. Negi tokios skambius vardus turinčios institucijos nieko stipriau neparemtų?

1996. IV. 10

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL
ATPIGINTI SKRYDŽIAI Į LIETUVĄ

Viską sužinosite, paskambinę Ritai

Geriausios kainos skrendant su:

FINNAIR, SAS, LUFTHANSA, KLM, LOT

Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

CLEVELANDE ir apylinkėse

MOTINOS DIENAI

Clevelando Šv. Jurgio parapija gegužės 12 d. (sekmadienį) švęs Motinos Dieną. Priebažnytyje yra platinamos specialios "Motinos Dienos" ir "dvasinės puokštės" kortelės. Prašome jas pasiimti iki gegužės 12 d. Parapijos taryba tą dieną paruoš pusryčius visoms motinoms. Vy-

rai ir sūnūs, įskaitant ir kleboną, gamins pusryčius ir vaišins mamą po 10:30 val. Mišių. Aišku, motinoms šie pusryčiai bus nemokami, o kitiems šeimų nariams kainuos po \$5.00. Visus kviečiame į specialų renginį Šv. Jurgio parapijoje. Ger.J.

OHIO VALSTIJA: skaičiai ir faktai

Spėjama, kad šiuo metu Ohio valstijoje gyvena 38.9 milijonai žmonių.

Ohio plotas siekia 40,953 kvadratinės mylios. Valstija yra 35-oji savo didumu tarp 50-ties JAV-jų. Svarbiausia gamybos šaka yra žemės ūkis. 1995 metais Ohio valstijoje buvo 74,000 ūkių, kurių plotas siekė 15 milijonų akrų. Vieno ūkio vidutinis dydis – 205 akrai. Ohio žemės ūkis duoda virš \$56 milijonų valstijos ekonominiui klestėjimui.

Ohio turi beveik 800 maisto apdirbimo įmonių. Didžiausios maisto apdirbimo bendrovės pasirinko Ohio dėl išteklių įvairovės. Daugelis jų perdirba šviežią mėsą, daržoves ir kitus maisto gaminius.

Ohio rytinės ir pietinės dalies kalvos yra padengtos kietmedžio miškais. Ohio mediena yra žinoma pasauly-

je savo tankiu raštu ir išvaizda. Raudonas ir baltas ąžuolas bei riešutmedis yra eksportuojami į daugelį pasaulio kraštų raštų, lentų ir skiedrų pavidale – faneros, baldų ir popieriaus gamybai.

Kas antra sojos pupelių ir kas penkta kukurūzų eilė, išaugusi Ohio laukuose, yra eksportuojama.

Ohio pradėjo "Ohio Proud" programą valstijoje užaugintiems ir apdirbtiems žemės ūkio gaminiams žymėti. Ši programa stiprina Ohio žemės ūkio gamybą ir padeda vartotojams atpažinti Ohio gaminius prekyboje. Šimtai Ohio krautuvų dabar specialiomis "Ohio Proud" etiketėmis pažymi vietinius gaminius pirkėjams.

Šie faktai parinkti iš Ohio valstijos leidinio "Quick Facts from Ohio Agricultural Industry". Ger.J.

RENGINIAI

SKELBIMAI

REKLAMOS

RENGINIŲ KALENDORIUS

- BALANDŽIO 27 d. šeštadienį – Los Angeles teatro spektaklis – "TRYŠ MYLIMOS". Rengia ypr. skaučių Židinys.
- BALANDŽIO 28 d. 11:45 v.r. Lietuvių Bendruomenės metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos svetainėje.
- GEGUŽĖS 27 d. – Memorial Day: apeigos, Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-as postas Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.
- BIRŽELIO 16 d. sekmadienį – Tragiškų birželio mėnesio įvykių minėjimas. Rengia Clevelando Baltų komitetas.
- LIEPOS 14 d. – Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžia 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.
- LIEPOS 21-mą dieną – Pensininkų GEGUŽINĖ!
- RUGPJŪČIO 11 d. (sekmadienį), 12-tą val. p.p., LVS-gos "Ramovė" Clevelando skyrius ir LSS-gos Išeivijoje "Žalgirio" šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland

- parke, 17815 Canterbury Rd.
- RUGPJŪČIO 17 d. 6:00 v.v. – Lietuvių Kultūrinių Darželių vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH
- RUGSĖJO 15 d., Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos Balšaitytės knygų pristatymas.
- RUGSĖJO 28 d., šeštadienį – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Clevelando Baltų komitetas.
- SPALIO 18, 19 ir 20 dienomis BALFo centro valdybos direktorių suvažiavimas įvyks Clevelande. Rengia Clevelando skyrius
- LAPKRIČIO 9 d. – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius, 7 v.v.
- LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.
- GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

Štai tie, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Muliolis A.P., Euclid	50.00
Janulaitis V., Oak Lawn	30.00
Pintsch A., West Milford ...	25.00
Aželis A., University Hts. ...	20.00
Jonynas T., Detroit	20.00
Šimoliūnas St., Detroit	20.00
Lynn R., Beverly Hills	20.00
Bartkus G., Reno	20.00
Krauskas L., St. Pete.	10.00
Raulinaitis A., Twinsburg ..	10.00
Adomaitis D., Chicago	10.00
Matonis L., Langhorne	10.00
Gasparaitis B., Tamarac C. .	10.00
Jankauskas A., Woodhaven ..	10.00
Klabis V., Melbourne	5.00
Mockus A., Miami	5.00
Balys M., Cleveland	5.00
Požela V., Omaha	5.00
Cieminis A., Anaheim	5.00
Daugelavičius V., Canada ...	2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

SKAITYKITE IR PLATINKITE "DIRVĄ"

KLAMOS ATTAISYMAS

"Dirvos" 14 numerio 6 puslapyje po viršutine nuotrauka buvo neteisingai užrašyta Vlado Petukausko pavardė. Gerbiama V. Petukauską atsiprašome.

IRQ Computer Consultants

Orientuojamės į smulkų ir vidutinį verslą! Konsultuojame su kompiuteriais ir programine įranga susijusiais klausimais. Pateikiame kompiuterinę techniką pagal kliento poreikius ir pageidavimus.

Hardware • Software • Upgrades • DOS Windows • Macintosh • OS/2 • Networks Databases • Internet Setup • Web Pages
Linus Muliolis Gregory Higley
(216) 558-7919 (216) 982-2530

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

STRONGSVILLE TRAVEL Tel. (216) 238-6878
1-800-525-8292
Fax (216) 826-1241

Aviabilietai į Lietuvą, Amerikos ir Europos šalis. Prieinamos kainos! Bendradarbiaujame su visomis avialinijų kompanijomis. Bilietai pristatomi į namus.

Žvaigždutė Motiejūnienė (216) 289-0608
Bendrovės dalininkė - Gražina Kudukienė

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

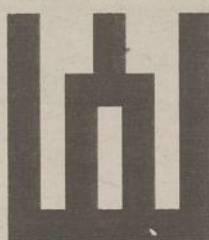

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

DIRVA

VILHELMAS ČEPINSKIS JUILLIARD'e

Mylimam tėveliui, seneliui

A. † A.

BALIUI GAIDŽIŪNUI

mirus, dukterį RŪTĄ ir sūnų KĘSTUTĮ su jų šeimomis nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

*Stasė ir Jonas
Kazlauskai*

Mylimai žmonai

A. † A.

**IRENAI TAMARAI
BUDRECKIENEI**

mirus, jos vyrą adv. ALGIRDĄ BUDRECKĄ ir jos brolių EUGENIJŲ BARTKŲ su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Alė ir Pranas Ksav. Skirmantai

LINAS VYŠNIONIS

Advokatas Tel: (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

New Yorke, balandžio 2 d., žymiojoje Juilliard Muzikos akademijoje, Morso Koncertų Salėje, įvyko Vilhelmo Čepinskio solinis koncertas. V. Čepinskis jau antri metai tęsia studijas šioje mokykloje, įžymiosios profesorės Dorothy DeLay smuiko klasėje.

Koncerto pradžioje skambėjo trečioji Bethoveno Sonata Es-dur. Nuskambėjus pirmam įžanginiam akordui, primenančiam Bethoveno simfoniją "Heroica", tapo aišku, kad klausytojai išgirs tikrą, autentišką Bethoveno muziką. Buvo stipriai jaučiamas solisto gilus klasikinio stiliaus supratimas: ryškios ir užbaigtos frazuotės, gilus tonas, strichų kultūra. Išraiškingasis antros dalies adagio parodė solisto sugėbimą kontroliuoti garsą, perėinant iš pianissimo į fortissimo, vibrato įvairovę, ir bethoveniškų sforszando tikrovę. Paskutinė sonatos dalis – Rondo: Allegro molto buvo atlikta labai gyvai, žaismingai ir grakščiai.

Skirtingai nuo Bethoveno, Grygo Sonatoje No.3 c-moll, atsivėrė solisto romantiška prigimtis. Melodijos liejosi nenutrūkstamai. Kartais jautėsi tas šiaurietiškas spontaniškas tonas, kurį Grygas pirmas įkvėpė į Norvegijos tautinę klasikinę muziką, kuri priešinosi vokiškai tradicijai ir taip sužavėjo Čaikovskį ir Debiussį. Iš pat karto išryškėjo vienas iš

Dr. Giedrė Kumpikaitė

Grygo manerizmų – pirmos temos melodijos pakartojimas skirtinguose lygiuose. Gyvas tiltas nuvedė į kontrastinę idėją, Allegretto espressivo alla Romanza ir parodė tą pačią fragmentų sudėtį, kaip ir pirmojoje. Solistas puikiai suvokė ir išreiškė šią lyrinę melodiją Grygo charakteristikos. Trečioji dalis, Allegro animato, buvo atlikta su tuo ypatingu išjautimu, kurio reikalauja Grygo šiaurietiška prigimtis – kartais pilna nerimo, pereinančio į dvasinę ramybę ir vėl užsi- baigiančia bravūriškais, didingais mažoriniais akordais. Solistas atliko šį kūrinį su Listo blizgesiu ir romantiniu lyrizmu, išreišdamas tą norvegišką individualumą, tai dramatinį, tai lyrinį – pastoralinį, su vaizdinga harmonija, spalvų subtilumu ir jausmo rafinuotumu.

Antroji koncerto dalis prasidėjo Bramso Scherzo "Sonatensatz". Solistas vėl grįžo prie grynų klasikinių formų ir priartėjo prie bethoveniškų tradicijų. Tas faktas, kad Bramsas pavėlavo į klasikinį periodą, suteikia jo muzikai švelniai retrospektyvinį skonį, lyg tai rudeniską nuotaiką. Romantikas, kurį patraukė savistaba ir lyrizmas, bet kuris save parėmė su griežta didingų formų architektūra. Romantiniai jo prigimties elementai buvo suvaldyti ir sulieti į klasikinį ramumą. Bet šis savęs nuga-

lėjimas buvo atliktas su didele kova. Jo sudvejintoje asmenybėje jaučiasi tas ypatingas bramsinis jautrumo ir jėgos, išdidumo ir susilaikymo mišinys, kurį V. Čepinskis suprato ir išreiškė, kuriuo jis savo klausytojus sužavėjo. Buvo ypatingai nuostabu, kad solistas savo pasirinktų kompozitorių esminius skirtumus ir panašumus taip meistriškai įgyvendino. Scherzinis charakteris buvo ryškiai išreikštas, pabrėžtas giliu smuiko tembru, atsiskaitant Grygo sonatoje išplaukusio akivaizdaus romantizmo. Sugėbėjimas taip ryškiai ir nepriekaištingai keisti stilių rodo didelį muziko brandumą, išprūsimą ir gilų stiliaus suvokimą.

Koncertą Čepinskis šauiniai užbaigė Šarasate "Karmen" fantazija, kuri atskleidė visas nepakartojamas ir neribotas solisto technines galimybes. Kūrinys buvo atliktas nepaprastai preciziškai ir tiksliai. Intonacija – ideali. Buvo ryškiai jaučiamas ispaniškas temperamentas. Po paskutinio akordo pasipylė nesibaigiančios ovacijos ir "Bravo!" "Bravissimo!" šūksniai, kurie išreikalavo dar dvejų "bisų": Dvoržako Kreisler "Slavų Šokio" No.4 e-moll, ir pirmą kartą Juilliarde nuskambėjusio lietuviško kurinio E. Balsio "Rečitatyvas ir Scherso", iš jo antrojo koncerto smuikui.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235th STREET DOUGLSTON, NEW YORK 11363

TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Pavasaris Lietuvoje

Skrydžių kainos iš New Yorko į Vilnių ir atgal:

Nuo balandžio 1 d. iki gegužės 15 d. \$600

Nuo gegužės 16 d. iki birželio 5 d. \$650

(plius mokesčiai)

Kainos sumažintos, skrendant ir iš kitų miestų.

Prašykite mūsų brošiūros apie keliones į Lietuvą, Latviją ir Estiją.

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.
Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS